T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TARİH Anabilim Dalı

ŞEREF ÜSKÜP HAYATI VE ESERLERİ

LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Fehim KURULOĞLU

Danışman: Hasan MERT

İZMİR-2007

ÖNSÖZ

Yerel tarih araştırmaları, tarih ilmi için oldukça önemli çalışmalardır. Bir bölgenin tarihinin yazılmasında, o bölgenin iktisadi, siyasi ve coğrafi durumunun önemi kadar, o bölgenin yetiştirmiş olduğu insanlar da önemlidir. Bu açıdan zengin bir kent olan İzmir şehri, tarihi, doğası ve insanıyla her zaman örnek bir kent olmuştur.

Araştırmamız da İzmir'in yetiştirmiş olduğu bir başka aydın şahsiyeti, Şeref Üsküp'ü konu aldık. İki bölümden oluşan çalışmamızın ilk kısmında Şeref Üsküp'ün hayatı, ikinci kısmında ise eserleri ele alınmıştır. Hayatı konusunda çevresinden bilgisine ulaşabileceğimiz kimselere ulaşmaya çalıştık. Ancak Şeref Üsküp'ün yaşının 83 olması ve kendi jenerasyonundan pek fazla kimsenin olmaması bu yönde bazı zorluklarla karşılaşmamıza neden oldu. Bizde en doğru bilgilere elimizden geldiğince kaynak göstererek ulaşmaya çalıştık. Eserleri kısmında da, Hür Efe, Efe ve Gökçen Efe gazetelerindeki makale ve sohbet yazıları ile kitaplarını tanıtmaya çalıştık. Umarız bu çalışmamız ileriki yıllarda İzmir tarihi hususunda yapılacak çalışmalara yardımcı olur.

Gazeteciliği, yazarlığı ve efelere olan tutkusu ve yaptığı çalışmaları ile çalışmamıza konu olan Şeref Üsküp'ü burada rahmetle anmak isterim. Araştırma konusunun seçilmesinde ve yerel tarih araştırmalarına dikkatimi çeken, uyarıları ve tavsiyeleri ile katkıda bulunan Sayın Hocam Yar.Doç. Dr. Hasan Mert'e çok teşekkür ederim. Ayrıca bu çalışmayı eğer yardımları ve rızaları olmasaydı gerçekleştiremeyeceğim, Cem Üsküp, Şükriye Üsküp, Cenk Üsküp ve bilgilerini bizden esirgemeyen herkese; tezin yazım aşamasında yardımlarını her daim hissettiren Huriye Çekiç, Kenan Şenkal, Recai Altundaş, Abdullah Kocabaşoğlu ve Ahmet Tarar'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Fehim Kuruloğlu, 2007/İzmir

İÇİNDEKİLER

Önsöz …….. i
İçindekiler ……... ii
Giriş ……. iii
BÖLÜM I HAYATI
1.1. Üsküp Şehri ve Anlamı…….. 5
1.2. Ailesi …….. 6
1.3. Yetiştiği Çevre, Çocukluğu …… 12
1.4. Okul Yılları ……. 16
1.5. Gazetecilik ve Matbaacılık Yılları ……... 19
1.5.1. Efe Gazetesi …….. 19
1.5.2. Hür Efe Gazetesi'nin Kuruluşu …… 20
1.5.3. Yeni Asır Muhabirliği …… 22
1.5.4. Demokrat İzmir Gazetesi ……... 23
1.5.5. Gökçen Efe Gazetesi …… 24
1.5.6. Hür Efe Matbaasının Kuruluşu ……. 25
1.5.7. Gazeteciliği ve Faaliyetleri ……30
1.5.8. Şeref Üsküp ve Efelik …… 37
1.6. Siyasi Hayatı ve Görüşleri …… 41
1.6.1. Türkiye Köylü Partisi …… 41
1.6.2. Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi …… 43
1.6.3. Milliyetçi Hareket Partisi …… 44

BÖLÜM II ESERLERİ
2.1. Makaleleri …….. 49
2.1.1. Efe Gazetesi'nde Çıkan Makale ve Öyküleri……...49
2.1.2. Gökçen Efe Gazetesi'nde Çıkan Makale ve Öyküleri ……49
2.1.3. Hür Efe Gazetesi'nde Çıkan Makale ve Öyküleri ……...49
2.2. Kitapları……...60
2.2.1. Arkadaşlarımdan Öyküler ……61

2.2.2. Bozdağ Efe Efsanesi ……...62
2.2.3. Çakıcı Efe ……...63
2.2.4. Ege'de İlginç Olaylar ……65
2.2.5. Hey Gidinin Efesi ……...66
2.2.6. Milli Mücadelede Efeler ……68
2.2.7. Şerefname I ve II …… 70
SONUÇ ……72
EKLER
Ek I – Hür Efe Gazetesi'nin Yazar Kadrosu …… 73
Ek II – Basında Şeref Üsküp …… 75
Ek III – Belge ve Resimler ……... 76
KAYNAKÇA ……....81

GİRİŞ

Şeref Üsküp 1923 yılında Ödemiş'te doğmuştur. Muhacir bir ailenin çocuğu olan Üsküp'ün hayatı boyunca iki önemli uğraşı olmuştur. Bunlardan birincisi Hür Efe Gazetesi, ikincisi ise Efelerdir. Hayatında matbaacılık ve gazetecilikten başka bir işle uğraşmayan Üsküp'ün efelik kültürüne apayrı bir ilgisi vardı. Bu ilgisi ileri ki yıllarda git gide artmış, araştırmaları ve duyumları doğrultusunda Efeler ile ilgili kitaplar kaleme almıştır.

İzmir'de veya belki de Türkiye'de efeler konusunda uzman olan son şahsiyetlerden birisi idi, Şeref Üsküp. Araştırmamıza başladığımız dönemde yaşlılığından dolayı oluşan rahatsızlıkları sebebiyle kendisi ile bir röportaj yapma imkanı bulamadık. O, gerek 1948 yılından günümüze kadar yaşatmış olduğu Hür Efe Gazetesi ile gerekse de yazmış olduğu ve çoğunun temeli efelik olan bir çok kitabıyla İzmir tarihinde yerini almasını bilmiştir. Yerel gazetelerin yaşamasının ne kadar zor olduğu gerçeği ortada iken, Şeref Üsküp Hür Efe'sini inişli, çıkışlı da olsa yaşatmasını bilmiştir.

Gazetecilik ve efelere olan ilgisinin yanı sıra siyasi yönden de önemli faaliyetleri olduğu bilinmektedir. Türkiye Köylü Partisi'nin İzmir'deki kurucularından ve ilk il başkanlarından olan Üsküp, siyasi yaşamına daha sonra Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nde devam etti. Rahmetli Alparslan Türkeş ile olan dostlukları ancak ölümle son buldu. Milliyetçi , vatansever bir insan olan Şeref Üsküp, 1960'lara kadar devam ettirdiği siyasi faaliyetleri terk ettikten sonra kendisini matbaasına ve kitaplarına verdi.

İki evlilik yapmış olan ve yedi çocuğu olan Şeref Üsküp, 23 Kasım 2006 günü hayata gözlerini yumdu. Gerisinde en önemli miras olarak, kitaplarını, Hür Efe Gazetesi'ni ve gazete arşivini bırakmıştır. Dolu dolu geçen 83 yıl sonunda Şeref Üsküp, İzmir'in unutulmaz simaları arasındaki yerini almıştır.

I.BÖLÜM: HAYATI

1.1. ÜSKÜP ŞEHRİ VE ADI

Şeref Üsküp'ün ailesi Balkan muhaciridir. Soyadlarından da anlaşılacağı üzere aile, bugünkü Makedonya Cumhuriyeti'nin başkenti olan Üsküp şehrinden göç etmiştir. Şehrin adı bir İllir kabilesinin yerleştiği Skupi'den gelir. VII. yy. da şehri ele geçiren Slavlar şehrin adını Skoploje (Skopie, Skope, Skopija vs.) olarak değiştirmişlerdir. Üsküp adı da şehrin Osmanlı hâkimiyetine geçmesinden sonra verilmiştir[1]. Üsküp şehri 1389 yılında I.Bayezıd'ın hükümdarlığı döneminde Türk hâkimiyetine girdi. Bu tarihe kadar şehre Romalılar, Avarlar, Bulgarlar ve Sırplar hâkim idiler. 1389 yılından Balkan Savaşı'na kadar şehir Osmanlı Devleti'nindi[2].

Şeref Üsküp atalarının II. Murat zamanında Konya'dan iskân ettirildiğini belirtir[3]. Bu hususta Şeref Üsküp ile bir görüşme yapan Ömür Şahin de " *Konya'dan 400 arabalık bir kafile Üsküp'e yerleştirilmiştir. Şeref Üsküp'ün ataları bu ilk kafiledendir...*" der[4]. Aşıkpaşazade ise şehre ilk yerleştirilenlerin Menemen Ovasından getirilenler ve Anadolu'dan gelen Tatar muhacirler olduğunu belirtir[5]. Yıldırım Bayezid Kosova Savaşı sırasında Paşa Yiğit'e Üsküp ve havalisini havale etmiş ve Üsküp ile Niş arasına Türk ve Tatar muhacirlerin yerleştirilmesi emrini vermiştir[6]. Şeref Üsküp'ün atalarının tam olarak ne zaman buraya geldiğini bilmek imkânsız olsa da bu bilgiler en azından bu konuda bir fikir veriyor. Sonuç olarak Türk unsurun 14.yy sonlarından itibaren bölgeye nüfuz ettiğini biliyoruz.

520 seneden fazla bir süre Osmanlı egemenliğinde kalan şehir, I.Balkan Savaşı sonrası Sırpların eline geçti. Elde ettiğimiz bilgilere göre Şeref Üsküp'ün ailesi Balkan

[1] TDVİA, "Üsküp" Maddesi
[2] Lauresse Ansiklopedisi, "Üsküp" Maddesi
[3] Şeref Üsküp, Çakıcı Efe, 2002, Hür Efe Matbaası, İzmir, s.59
[4] Ömür Şahin, İzmir'de Çağdaş Bir Efe "Şeref Üsküp", 2001, Hür Efe Matbaası, İzmir, s.7
[5] Aşıkpaşazade, s.74:TDVİA, "Üsküp" Maddesinden alıntı
[6] İ.H. Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, I.Cilt, s. 261

savaşları sonrası Anadolu'ya göç etmiştir. Cem Üsküp ailenin göç hikâyesi hakkında kimsenin pek fazla bir şey bilmediğini belirtmiştir[7].

1.2.AİLESİ

Şeref Üsküp'ün baba adı Adem Lütfü Bey, annesinin adı da Remziye Hanım'dır. Adem Lütfü Bey Üsküp doğumludur. Babasının adı Muhammed, annesinin adı da Fethiye'dir. Muhammed Bey'in Fethiye hanımla olan evliliğinden üç erkek evladı olmuştur. Bunlar; Kerim, Ömer ve Adem Lütfü'dür. Adem Lütfü'nün hangi tarihte dünyaya geldiği bilinmiyor. Ancak tahminimize göre 1890'larda doğmuş olabilir. Bunu da 1908 yılında Manastır da acemi askerliğini yapmış olmasından anlayabiliyoruz. Muhammed Bey eşi ölünce bir evlilik daha yapmıştır ve bu evliliğinden de Eyüp isimli bir oğlu daha olmuştur. Adem Lütfü Bey'in ailesinin Üsküp'te büyükçe bir bahçeleri var idi. Muhammed Bey meslek edinmeleri için; Adem Lütfü Bey'i terzi yanına, Ömer Bey'i ayakkabıcıya çırak olarak vermiş, Kerim Bey de askerliği tercih ederek subay olmuştur[8].

19.yy sonlarına doğru Balkanlar oldukça karmaşık bir hal almıştı. Bölgede asayişzilik kol gezmekte Rum, Sırp Bulgar ve Arnavut eşkıyalar cirit atmaktaydı. Birçok adam kaçırma olayı yaşanmıştır. Kaçırılan kişiler dağa kaldırılıp, canları karşılığında fidye istenmekte, fidye verilmediği takdirde bu olaylar acı sonlarla bitebilmekteydi. İşte bu tür bir hadise de o vakitler Adem Lütfü Bey'in başına gelmişti. Şeref Üsküp'ün kardeşi Mübeccel Akman babaları ile ilgili bu olayı şöyle aktarıyor: "*Bir gün babam dükkândan çıkmış eve gelirken yolda Rum eşkıyalar onu kaçırmışlar. O vakit bunlar çocukları alıp dağa götürüp, fidye isterlermiş vermeyeni de öldürürlermiş. Fakat tesadüfen dedemin (Muhammed Bey'in) arka sokağından geçiyorlarmış. O sırada dedem dışarı çıkıp ve Rumca bilmesinin yardımıyla eşkıyaları oyalamış ve babam ellerinden kaçıp, kurtulmasını sağlamıştır.*"

Şeref Üsküp'ün babası Adem Lütfü Bey acemi askerliğini 1908 yılında Manastır da yapmıştır. Onun askerlik görevini yaptığı dönem Osmanlı Devleti'nin çok zor günler

[7] Cem Üsküp, Sözlü Görüşme, 15.10.2006
[8] Mübeccel Akman, Sözlü Görüşme, 15.03.2007

yaşadığı yıllara tekabül etmiştir. Sıradan bir er olarak bu zor günlerde kendisini tarihi olayların içerisinde bulur. 20.yy. başları Osmanlı Devleti için geri sayımın başladığı, birçok kanlı savaşın yaşandığı, insanların büyük acılar çekerek yerlerini yurtlarını bırakmak zorunda oldukları oldukça karışık bir dönemdir. Bu süreçte Avrupa haritası değişmiş, Balkanlar'daki Türk izleri silinmeye çalışılmış ve yüzyıllardır bu topraklarda yaşamakta olan Türk milleti topraklarından atılmaya çalışılmıştır.

İşte yukarıda kısaca sözünü ettiğimiz bu dönemin başlarında, 1908 yılında Adem Lütfü Bey Manastır'daki acemi askerliğini tamamlamıştı. Acemi askerliğin ardından sıra usta birliklere dağıtıma gelmişti. O günlerde de tesadüfen III. Ordu Komutanı Mahmut Şevket Paşa Manastır'a saray için muhafız asker olarak Arnavut askerleri toplamaya gelmişti. Sarayı korumakla görevli bu muhafız alayına yalnızca Arnavutlar alınırdı. Padişah II. Abdülhamid onlara çok güvenmekteydi. İşte tam o sırada Adem Lütfü Bey Paşa'nın yanına sokularak;

- *"Aman Paşam beni de muhafız alayına gönderin" der. Paşa da Ona;*
- *"Oğlum sen Arnavut değilsin gönderemem", deyip bu isteğini geri çevirerek şöyle der:*
- *"Ama üzülme, seni daha iyi bir birliğe vereceğim".*

Bu konuşmanın ardından Adem Lütfü Bey Paşa tarafından III. Avcı Taburuna ayrılır[9]. Bu taburlar Rumeli'deki Bulgar, Sırp ve Rum eşkıya takibinde kullanılırdı. İleriki günlerde bu sözü edilen Avcı Taburları ülkenin gündemine bomba gibi düşecek; II. Meşrutiyet'in ilanında ve 31 Mart Hadisesi'nde ön planda olacaktır.

İttihad ve Terakki Cemiyeti Rumeli'de gelişirken, Makedonya meselesi de kaçınılmaz gibi görünen sonucuna yaklaşmakta, olgunlaşmaktaydı. Rusya, Avusturya, İngiltere ve Fransa sürekli bölgeye müdahale etmekte, Bulgar, Sırp komitacılarına hiçbir desteği esirgememekteydiler. Sürekli olarak Makedonya Bölgesi için birtakım ıslahat tasarıları hazırlanmakta, bölgenin Osmanlı Devleti'nden koparılması için gereken altyapı hazırlanmaktaydı. Bölgede gerilim her geçen gün artarken İttihad ve Terakki Cemiyeti varlığını iyiden iyiye hissettiriyordu.

[9] Şeref Üsküp, Çakıcı Efe, 2002, Hür Efe Matbaası, İzmir, s.57

9–10 Haziran 1908 tarihinde Rus Çarı ve İngiliz Kralı'nın Reval de buluşmaları ve çıkan söylentiler İttihad ve Terakki'nin korku ve telaşını doğrulamaktaydı[10]. Cemiyet duvarlara astığı afişlerde Osmanlı Devleti'nin bu buluşma sırasında paylaşıldığını ve bunun önüne geçmenin tek yolunun Kanun-ı Esasi'yi ilan etmek olduğunu yaymaya çalıştı[11]. 1908'in ilk aylarında da bu gailelerin Makedonya'daki III.Ordu birliklerine yayılmakta olduğu görüldü[12].

03 Temmuz 1908'de Resne de Kolağası Niyazi Bey 200 askerden oluşan bir grupla dağa çıktı. Niyazi Bey giderken yanında önemli miktarda mühimmat, asker, silah ve bölük mağazalarından ele geçirilen parayla gitti. Dağa çıkan bu 200 kişi içerisinde Şeref Üsküp'ün babası Adem Lütfü Bey de vardı. O günleri Adem Lütfü Bey Şeref Üsküp'e şöyle aktarırmış: " *Biz Enver Paşa'nın I. Avcı Taburundaydık. Tatbikat var dediler, hazırlanıp yola çıktık. Beraberimizde II. Avcı Taburu ve III. Avcı Taburu ile Eyüp Sabri Bey'in kumanda ettiği Redif Taburu vardı. Bizim hareketimiz Manastır'dan oldu. Diğer birliklerle tatbikat yapacağımız mahalde buluştuk. Her birlik kendine ayrılan bölgede ağaçların altında günlerini istirahat etmekle geçiriyordu. Hiçbir askeri faaliyetimiz yoktu. Ne talim, ne tatbikat yapmadan yan gelip istirahat etmekte, kuzu çevirip, pilav zerde yemekteydik. Üçüncü gün padişaha isyan ettiğimizi duyduk; tatbikatta kuzu yiyip, istirahat etmemizin hikmetini anlamış olduk. Hepimizi büyük bir korku almıştı. Padişaha isyan etmemiz bizi ürkütmüştü. Bütün yollar silahlı nöbetçiler tarafından tutulduğundan kaçmamıza imkan yoktu. Bereket bu bekleyiş onuncu gün bitti. Padişah isteklerimizi kabul ettiğinden biz toparlanıp Manastır'a döndük. Bizi hürriyet kahramanı olarak bando-mızıka ile karşıladılar. Ahali bize alkış tutarken, bazıları boynumuza sarılarak öpüyor, bizlere ayranlar ikram ediyorlardı"*[13].

Şeref Üsküp'ün naklettiği bu bilgiyi olduğu gibi buraya almayı uygun gördük. Bundan amaç yaşanan bu tarihi olayı başka bir açıdan, rütbesiz bir askerin olayı yaşayış duyuş ve düşünüşü açısından göstermektir. Adem Lütfü Bey'in bu hadiseyi algılayış biçimi aynen böyledir. 3 Temmuz 1908 de başlayan isyan sonrası, 23 Temmuz 1908

[10] Sina Akşin, Türkiye Tarihi, Cilt:3, s.182
[11] Atatürk ve T.C. Tarihi, Siyasal Kitabevi, 2003, s.73
[12] Bernard Lewis, Modern Türkiye'nin Doğuşu, TTK, 1993, s.204–205
[13] Şeref Üsküp, Arkadaşlarımdan Öyküler, 1993, Hür Efe Matbaası, İzmir, s. 63

meşrutiyet ilan edilir[14]. Meşrutiyetin ilanı sonrası halk arasında yaşanan sevinç gösterileriyle ilgili en ilginç yorum Yusuf Hikmet Bayur'dan gelmiştir: " *Dünyada bunun gibi umut verici ve yine bunun gibi umutların bu kadar çabuk boşa çıktığı çok az hareket olmuştur*[15]."

Yaşanan bu olaylar sonrası Avcı Taburları meşrutiyetin bekçisi olarak İstanbul'a gönderildiler. Tabiî ki Adem Lütfü Bey de artık İstanbul'daydı. Meşrutiyetin ilanı ülke sorunlarının ve sürtüşmelerin geride kalmasını sağlayamadı. Gerek ordu içerisinde, gerek basında ve gerekse de mecliste mücadeleler, çekişmeler dinmek bilmiyordu. Tüm bu süreç sonunda 31 Mart Vaka'sı patlak verdi. Olayın merkezinde yine Adem Lütfü Bey'in bulunduğu Avcı Taburları vardı. Ayaklanma Rumi tarihle 31 Mart 1325, miladi tarihle 13 Nisan 1909 da başladı. O gün sabahın erken saatlerinde Taksim civarında bulunan Taşkışla'daki IV. Avcı Taburunda bulunan çavuş, onbaşı ve erler subayları tutukladılar. Ardından Meclis-i Mebusan önünde toplandılar. İsyancılar taleplerini ilettiler. Ortada bir otorite boşluğu vardı ve bunu II. Abdülhamid doldurdu. İsyancıların taleplerini kabul etti ve onlar için en önemlisi olan af müjdesini verdi. Askerler affedilmenin sevinciyle akın akın Yıldız Sarayı'na geldiler, padişah lehine gösteri yaptılar[16].

Adem Lütfü Bey bu olayları şu şekilde anlatır: " *Asker şeriat isteriz diye bağırıyordu. Başımızdaki kumandan ortalığı yatıştırmaya çalışıyor ve nasihat ediyordu…*". Buarada Selanik'te Hareket Ordusu kurulmuştu ve başına Mahmut Şevket Paşa geçmişti. 24 Nisan günü Hareket Ordusu İstanbul'u işgal etti. Yer yer isyancılarla kanlı çatışmalar oldu[17]. Bu çatışmaları Adem Lütfü Bey şöyle anlatır: " ... *Kumandanımız Nazım Paşa'nın şöyle konuştuğunu gayet iyi hatırlıyorum, paşa bize hitabında; Evlatlarım gelen asker de din kardeşimizdir. Zinhar ateş açmayın. Her şey hallolacaktır, diyordu. Hareket Ordusundan bir birlik Taşkışla'ya geldi. Biz talim yapıyorduk. Onlarda talim yapar havasında bizi yarım ay şeklinde yarı çembere alıp birden ateşe başladılar. Birçok asker telef oldu. Ben ve iki arkadaşım deniz tarafına*

[14] Ali Cevat Bey, II. Meşrutiyet'in İlanı ve 31.Mart Hadisesi, Haz: F. Reşit Unat
[15] Yusuf Hikmet Bayur, Türk İnkılâbı Tarihi, Cilt:1, 1940, İstanbul, s. 225
[16] Sina Akşin, Türkiye Tarihi, 4.Cilt, s.29
[17] Sina Akşin, a.g.e s. 32

kaçarak duvardan atladık...[18]". Adem Lütfü Bey bu kaçış sonrası yaşlı bir adamın yardımı ile hayatını kurtarmış oldu. Bu olaylarla ilgili olarak Şeref Üsküp; "*Olaylar babamı hem hürriyet kahramanı, hem de 31 Martçı yaptı"* der[19].

Daha önce de belirttiğimiz gibi Şeref Üsküp'ün ailesinin tam olarak ne zaman Anadolu'ya geldiği hususunda kesin bir bilgiye sahip değiliz. Balkan Savaşları sonrası Anadolu'ya büyük bir Türk/İslam göçü yaşanır. Yerinden yurdundan olan binlerce insan artık Anadolu'ya akın etmekteydi. Bu tür göç hadiselerinde insanların yaşadıkları zorluklar, sıkıntılar, acılar birbirine çok benzer. Çünkü artık hepsi doğup büyüdüğü yerlerden koparılmış, oralardan ayrılmak zorunda bırakılmıştı. Göçmenlerin yoğun olarak yerleştirildikleri bölge Ege Bölgesi idi, özellikle de güzel İzmir ve çevresiydi. Engin Berber 1914 Mayıs'ının sonlarında Rumeli'den İzmir'e gelen göçmenlerin sayısının 100 bini geçtiğini belirtir[20]. Yaşar Nabi de Balkanlar ve Türklük adlı çalışmasında; göçe maruz kalan insanların eski vatanlarını hiçbir zaman unutmadığını, unutmuş gibi görünseler dahi bunun mazilerinde sızlayan bir yara olduğunu söyler[21]. Tüm diğer göçmenler gibi Adem Lütfü Bey de Üsküp'e çok büyük özlem duyardı. Oralardaki anılarını anlata anlata bitiremez, Üsküp deyip başka bir şey demezdi[22].

Adem Lütfü Bey Üsküp'te iken Cevahir adlı bir hanımla evlenmiş, fakat Türkiye'ye göç hadisesi olunca bu göçe eşini ikna edememiş. Cevahir Hanımın gelmemesine rağmen Adem Bey ailesi ile beraber yola koyulur[23]. Ailecek önce Selanik'e gelinir. Adem Bey burada Remziye Hanımla tanışıp evlenirler. Remziye Hanım Selanikli Süleyman Efendi'nin beş çocuğundan biriydi. Selanik'te Atatürk'ün annesi Zübeyde Hanım'la da komşularmış. Remziye Hanım savaş zamanı ne kadar sıkıntı çektiklerini çocuklarına hep anlatır dururmuş: "*Bir oda içinde bir perde koyardık. Bir yanda gâvurlar, bir yanda biz yatardık. Ama iyi anlaşırdık, çok iyi insanlardı. Bize sizinkiler geldi mi siz bizi koruyun, bizimkiler geldi mi biz de sizi*

[18] Şeref Üsküp, Arkadaşlarımdan Öyküler, 1993, Hür Efe Matbaası, İzmir, s. 63–64
[19] Şeref Üsküp, a.g.e. s.65
[20] Engin Berber, Rumeli'den İzmir'e Yitik Yaşamların İzinde, 2002, İzmir, s. 5
[21] Yaşar Nabi Nayır, Balkanlar ve Türklük, 1936, s. 8
[22] Mübeccel Akman, Sözlü Görüşme, 15.03.2007
[23] Şükriye Üsküp, Sözlü Görüşme, 15.03.2007

koruyalım derlerdi…[24]*”*. Savaşın sivilleri nasıl etkilediği, Türk olsun Rum olsun savaş zamanın da dahi ahenk içinde yaşayabildiğini göstermesi açısından çarpıcı bir örnektir.

Bir süre Selanik'te kaldıktan sonra aile buradan Akhisar'a, Akhisar'dan da Ödemiş'e gelir. Ödemiş'e gelinmesinde esas etken Şeref Üsküp'ün amcası Kerim Bey'in buraya daha önceden gelip bir düzen kurmasıdır. Kardeşine ısrarla " Aga illa buraya, Ödemiş'e gelin" dermiş[25]. Anadolu'ya gelinmesi ve Harb-i Umumi'nin bitmesi sorunları çözümleyememişti. Bundan sonra artık asıl mücadele başlıyordu; düşmanı Anadolu'dan atma ve istiklal mücadelesi. Adem Lütfü Bey Yunan askerinin Batı Anadolu'yu işgali sonrasında Akhisar'daki direniş örgütlerine katılır. Fakat katıldığı birliğin 15–20 gün zarfında Yunan askerleri tarafından bozguna uğraması nedeniyle bu askerliği de kısa sürmüştür. Bunun haricinde o dönemde başka bir faaliyeti olup olmadığına dair bilgi mevcut değildir. Bu kısa süreli direniş hareketinden dolayı kendisine İstiklal Madalyası verilmek istense de, O bunu hak etmediğini belirterek madalyayı kabul etmemiştir[26].

Şeref Üsküp'ün amcası Kerim Bey de zabit rütbesiyle Çanakkale Savaşlarına iştirak etmiştir. Henüz Harbiye son sınıf öğrencisiyken cepheye gitmek zorunda kalan Kerim Bey, defalarca yaralanmasına rağmen cephesinden ayrılmamıştır. Fakat Kerim Bey aynı özveriyi Milli Mücadele için göstermemiştir. Şeref Üsküp bunun nedenini amcasının *" padişahçı*" olmasına bağlar[27].

Adem Lütfü Bey hayatını artık İzmir'in küçük bir kasabası olan Ödemiş'te sürdürmekteydi. Zamanla da yörenin eşraflarından biri haline gelmiş berberlik, bakkal işletmeciliği gibi işlerle uğraşarak hayatını kazanmaya çalışmıştır. Bir dönem de hırdavatçılıkla uğraşmıştır. Zaman zaman İzmir'den bir malzemeye ihtiyaç duyduğunda alış veriş listesini oğlu Şeref'e verip bunları ya Muharrem Ağa'dan ya da Yahudilerden almasını tembihler imiş. Ödemiş'e geldikten sonra burada " Arnavut Adem Usta" olarak tanınmaya başlar. Bunun tam tersi olarak ta O'na Üsküp'te iken oradaki Arnavutlar da " Çarıklı Türk" derler imiş. İki farklı memlekette farklı farklı lakaplarla anılmasına hayatı

[24] Mübeccel Akman, Sözlü Görüşme, 15.03.2007
[25] Mübeccel Akman, Sözlü Görüşme, 15.03.2007
[26] Ömür Şahin, İzmir'de Çağdaş Bir Efe "Şeref Üsküp", 2001, Hür Efe Matbaası, İzmir, s. 7
[27] Ömür Şahin, a.g.e., s. 9

boyunca sitem edermiş: "*Bre! İki millete de yaranamadık. Üsküp'te Çarıklı Türk, geldik buraya Arnavut olduk"* der idi[28].

1.3.YETİŞTİĞİ ÇEVRE VE ÇOCUKLUĞU

Şeref Üsküp 1923 yılının ekim ayında Ödemiş'te dünyaya geldi. Doğduğu gün tam olarak bilinmemekle beraber ailesi ve kendisi doğum günü olarak Cumhuriyet'in ilan edildiği gün olarak 29 Ekim'i kabul etmiş ve doğum günlerini bu günde kutlamıştır. Bu açıdan Şeref Üsküp'e tam bir "*Cumhuriyet çocuğu"* denilebilir.

Kendi halinde az gelirli, muhacir bir ailenin ilk çocuğudur Şeref Üsküp'ün çocukluk yılları babasının yanında Ödemiş'te geçer. Milli Mücadele'nin ardından yalnızca Ödemiş'te değil tüm yurtta asıl savaş, ekonomik savaş başlamıştı. Aile kökeni olarak muhacir olan Üsküp ailesi gibi, Lozan Antlaşması sonrasında da yeni mübadiller de Anadolu'ya, özellikle Batı Anadolu'ya akın etmekteydi. İşte böyle zorlu bir dönemde dünyaya gelen Şeref Üsküp'ü ilerde daha birçok zorluklar bekliyordu.

1923'de Cumhuriyet'in ilanıyla Ödemiş bugünkü Kiraz ve Beydağı ilçelerini kapsayan bir ilçe oldu. Şeref Üsküp doğduğu sırada ilçenin Cumhuriyet devrindeki ilk belediye başkanı M. Şükrü Saraçoğlu'dur[29]. B.Galip Yavuz'un verdiği bilgilere göre 1926 yılında ilçenin nüfusu 16,793' tür.

Şeref Üsküp'ün çocukluk yıllarının babasının yanında geçtiği belirtilmiş idi. Şeref Üsküp'ün duygu ve düşüncelerinin gelişiminde babası Adem Lütfü Bey'in etkisi büyüktür. Üsküp, babasını "*Kültürlü, dürüst ve eşsiz bir tarih bilgisine sahip bir birey olarak tanımlar*." Babasının tarihe olan ilgisi ileride Şeref Üsküp'ü oldukça etkileyecektir. Yazmış olduğu kitapları bir bakıma bunların bir sonucudur denilebilir[30]. Bu çalışmalarının da temel öğesinin efeler ve efelik kültürünün olmasını çocukluğunun bir efeler diyarı olan Ödemiş'te geçmesine bağlar[31]. Çocukluk yıllarında sık sık İzmir'deki teyzesinin yanına gelirdi. Özellikle yaz aylarında denize girmek, deniz

[28] Cem Üsküp, Sözlü Görüşme, 15.10.2006
[29] Behiç Galip Yavuz, Ödemiş'in Tarihi,1998, s. 62
[30] Kitapları için bkz: Eserleri bölümü
[31] Ömür Şahin, a.g.e, s.14

havası almak her çocuk gibi Şeref Üsküp'ün de en büyük arzusuydu. Bir çocuk için en güzel, en eğlenceli mevsim şüphesiz yaz mevsimidir. Günlerin uzun olması pırıl pırıl güneş, okulların tatil olması ve bir de bunlara İzmir'in kendine has güzelliği eklenince yaz tatilleri onun İzmir'e gelmesi için harika bir fırsattı.

Teyzesi Arife Hanım Karataş semtinde Arap Fürunu Sokağı'nda ikamet etmekteydi. Bu İzmir ziyaretlerini bir de Şeref Üsküp'ün anlatımından aktaralım: "*Gayet iyi hatırlarım 60 yıl önce yani sene 1931. Ben ve büyük annem Punta'da trenden iner, koca Macar Katonası'nın çektiği her tarafı açık tramvaya biner, Konak Meydanı'na gelirdik. Pasaport'ta Konak'tan gelen tramvayla karşılaşır, atlar yedeklerle değiştirilir orada makaslarla bu karşılıklı gidiş geliş ayarlanır, yine tek hat olan tramvay yolunda yolumuza devam ederdik*[32]*. "*

Çoğu zaman Sarı Kışla'nın Karataş semtine bakan kısmındaki boşluktan denize girerlerdi. Diğer boş vakitlerinde Konak Meydanı'nda gezip rıhtımda balık avlamakla meşgul olurdu. İzmir'e sık sık gidip gelmeye başlayan Şeref Üsküp, her geldiğinde başka bir manzarayla karşılaştığını bilhassa Konak Meydanı'nın sürekli bir değişim içinde olduğunu belirtir: "*İzmir'e her gidiş gelişimde Konak Meydanı'nı bir başka bulurdum. İlaveler, değişiklikler hep bu meydan da yapılırdı, bir türlü kalıcı ve son bir şekle sokulmazdı*[33]." Ayrıca Şeref Üsküp sağlığında Konak Meydanı'na verilen son şekli de beğenmemiş, tarihi Saat Kulesi ve Mescit'in çukurda kalmasını eleştirmiştir.

Çocukluk yıllarında ki ziyaretlerinin birinde hayatı boyunca unutamayacağı bir tesadüfle karşılaşır. Bu tesadüfün adı Mustafa Kemal'dir. Bu onun için büyük bir şanstı, yıl 1934'dü ve Atatürk'ün İzmir'e son kez gelişiydi. İran Şah'ı Rıza Şah Pehlevi Atatürk'ün konuğu olarak Türkiye'ye gelecekti. 22 Haziran'da Atatürk, Şah ile İzmir'e geçti. Konuklar Manisa'dan otomobillerle önce Bornova Ziraat Mektebi'ne gelmişler ve burada kısa bir süre dinlenmişlerdir. O gün askeri birlikleri, okulları, Halkevi'ni ve Milli Kütüphane'yi gezmişlerdi[34]. İşte o günlerde Şeref Üsküp yine teyzesindeydi. Belli ki pek akıllı durmadığından evdekiler çıkıp biraz dolaşsın diye eline 10 kuruş verip dışarı çıkmasına izin verirler. Elindeki bu 10 kuruş ile sevinçten havalara uçan Üsküp, hemen doğruca bir bakkala girer ve bir olta takımı alıp hızlı adımlarla Kordon'a doğru ilerler.

[32] Şeref Üsküp, Ege'de İlginç Olaylar, s. 31
[33] Şeref Üsküp, a.g.e, s. 31
[34] Mehmet Önder, Atatürk'ün Yurt Gezileri, 1975, Ankara, s. 196–197

Çünkü; en sevdiği eğlencelerinden biri olan balık avlamak için eline harika bir fırsat geçmişti. Tam Kordonboyu Caddesi'ni geçip sahile varacağı sırada bir polis memuru onu durdurur ve geçmenin yasak olduğunu söyler. Beklerken o esnada Alsancak istikametinden gelen üstü açık bir spor otomobilin kendilerine yaklaştığını görür[35]. O anı Şeref Üsküp şöyle anlatıyor: "*Gelen arabanın şoför mahallinin arkasında, bana göre soldaki nurlu baş O idi. Yol boyunca kendisini alkışlayanlara temenna ederek selamlıyordu. Yanında askeri giysiler içerisinde uzun boylu bir zat vardı…*[36]. Şeref Üsküp'ün o vakit Atatürk'ün yanında askeri giysiler içinde gördüğü kişi İran Şah'ı idi.

2001 yılında Şeref Üsküp ile bu konuda bir görüşme yapan Ömür Şahin, Şeref Üsküp'ün olayı anlatırken nasıl heyecanlandığını gözlerinin parladığını ve sesinin titrediğini gözlemler[37]. Bu durum herhalde Şeref Üsküp'ün Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Ulu Önder'e karşı olan sevgi, saygı ve bağlılığını gösterir. Bazen bir bakış, bir söz, bir hareket onlarca sayfa yazıya bedel olabilir. Bu an da galiba öyle anlardan biriydi.

Şeref Üsküp'ün bu anısını etrafına aktarış şekli arkadaşları arasında espri konusu dahi olmuştur. İzmir Barosu eski başkanlarından Necdet Öklem[38] Şeref Üsküp'e "*Öyle anlatmayacaksın sen bunu Atatürk'ün seni gel buraya çocuğum diye çağırdığını yanaklarından öpüp İran Şahı'na takdim ettiğini, İran Şahı'nın da sana bir altın riyal hediye ettiğini söyleyeceksin.*" diyerek gülüşmüşlerdir[39].

Çocukluğunda Şeref Üsküp'ü etkileyen olaylardan birisi de önce İzmir'de ve ardından Ödemiş'te tanık olduğu idamlardı. Tanıklık ettiği bu idam infazlarını ömrü boyunca unutamamıştır. Bunlarla ilgili duygu ve düşüncelerini şu şekilde dile getirir: " *1941 yılında İzmir II. Lise talebesiydim. Ben okula Konak'tan Umumi Mağazalar köşesindeki otobüs durağından gidiyordum. Bir sabah durağa geldiğimde birden bir sehpa ve üzerinde sallanan bir idamlık gördüm. Korktum! İbret için dediler.", "…1942 de yine bir sabah yine bir beyaz gömlek giydirilmiş, önünde yaftası bir idam mahkûmu*

[35] Şeref Üsküp, Ege'de İlginç Olaylar, s. 96
[36] Şeref Üsküp a.g.e, s. 97
[37] Ömür Şahin, a.g.e, s.10
[38] Hakkında bkz: Hasan Mert, Necdet Öklem ve 1940–1960 İzmir'de Siyasi Hayat,1995, Ege Üniv. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
[39] Şeref Üsküp, Atatürk'ü Nasıl Gördüm, 10.10.1995, Hür Efe Gazetesi

Konak Saat Kulesi önünde sallanıyordu[40]*"*. Şeref Üsküp'ün gördüğü bu idamlar bu şekilde uygulanan İzmir'deki son idamlardandı.

Resim…: Remziye Üsküp (Ayakta - solda), Zeynep Hanım (Remziye Hanım'ın Kardeşi), Sandalyede oturanlar: Agah (Solda), Şeref Üsküp (sağda), Mübeccel Üsküp(ortada)

[40] Şeref Üsküp, Ege'de İlginç Olaylar, s.32

1.4.OKUL YILLARI

Şeref Üsküp'ün ilköğretim yılları doğup büyüdüğü yer olan Ödemiş'te geçti. İlk ve ortaöğrenimini başarıyla tamamlayan Üsküp, o yaşlarda resim sanatına da meraklıydı. Kız kardeşi Mübeccel Hanım'ın belirttiğine göre; tablo gibi, şahane resimler yaparmış. Bu resim tutkusu kısa bir süre sonra Onun başına bela açmıştı. Daha ortaokul sıralarındayken başından trajikomik ve inanılması güç bir olay geçer. Soyadları olan Üsküp kelimesini öyle bir çizermiş ki, bakıldığında bir orak figürü var zannedilirmiş. Şeref Üsküp bir gün bu sebeple Rus casusu suçlamasıyla karakola götürülür. Ancak işin aslı sonradan anlaşılınca serbest bırakılır[41]. Bu hadise o yıllarda Sovyetlere karşı olan tutumu komikte olsa gözler önüne serer.

Ortaokuldan sonra lise eğitimi için İzmir'e geldi. 1940'larda Ödemiş'te lise henüz açılmamıştı. Ödemiş'teki ilk lise ancak 1955 yılında açılacaktır[42]. İzmir de o dönem II. Lise olarak adlandırılan İnönü Lisesi'ne[43] kayıt yaptırır. Sınıf arkadaşları arasında Şinasi Ertan, Prof. Kamuran Kumral gibi kimseler de vardı. Lise–2. sınıfa kadar burada okuyan Üsküp'ü, daha sonra İstanbul'da görmekteyiz. İstanbul da ikamet eden ve Cumhuriyet Gazetesi'nde röportaj muhabirliği yapan eniştesi Selahattin Güngör'ün daveti ile İstanbul'a gelir. Burada da Kabataş Lisesinde bir yıl okudu. Ancak maddi imkânsızlıklar yüzünden Lise–2. sınıfı yarıda bırakarak Ödemiş'e geri geldi ve İzmir'e döndükten sonra liseyi burada tamamladı.

Genç yaşta tecrübe ettiği İstanbul macerası Şeref Üsküp'ün mesleki yaşamında ve ilgilerine yönelmesinde çok önemli rol oynar. O'nun edebiyata, haberciliğe ilgisi lise yıllarında da görülebilmektedir. İstanbul'a gittiğinde boş durmamış, bir yandan okula giderken, bir yanda da İkdam Gazetesi'nde muhabirlik yapmaya başlamıştı.

Şeref Üsküp gençlik yılları için şu yorumu yapar: " *Öyle fikirler üretir, öyle olmadık planlar yapardık ki şaşmamak mümkün değil. Yarınlarımız için gösterdiğimiz hedef ne kadar yukarıdaydı…*[44]". Bu sözleri belki de O'nun hayalini kurduğu, düşlediği yerlere ulaşamadığının, bir takım hayal kırıklıklarına uğradığının bir göstergesi olarak

[41] Mübeccel Akman, 15.03.2007
[42] Behiç Galip Yavuz, Ödemiş'in Tarihi, s. 55
[43] Bugünkü Namık Kemal Lisesi
[44] Şeref Üsküp, Arkadaşlarımdan Öyküler, sf.22

kabul edilebilir. Gençlik yıllarında herkes gibi O'nun da ulaşmak istediği amaçları, idealleri vardı. Bunlar belki kişisel, belki de ülkesi için kurduğu hayaller, ürettiği fikirlerdi. Çünkü Şeref Üsküp çok iyi bir milliyetçi idi. Vatanını, milletini seven, tarihine bağlı bir kişiydi ki, bunu gerek yazdığı kitaplardan, gerek te makalelerinden ya da yaşayışından anlamak mümkündür.

Resim…. : Okul Yıllarından Bir Enstantane (Üsküp Sağ en üstte)

Çalışma hayatı boyunca sürekli olarak yerel basının içinde yer aldı. Araştırmayı seven kişiliği ile efelik ve efeler hakkında kitaplar yazdı, kimi zaman da gençliğinde olduğu gibi çeşitli hikâyeler kaleme aldı. Öte yandan yukarıdaki sözleri cumhuriyetin yetiştirmekte olduğu ilk neslin duygu ve düşünce tarzına da bir örnek olabilir. Kendileri gibi genç olan Cumhuriyeti yüceltmek, memlekete faydalı olmak, Cumhuriyete ve Atatürk'ün fikirlerine sahip çıkmak gibi bir takım dönemin karakteristik özelliklerini üzerinde taşıdığı görülür.

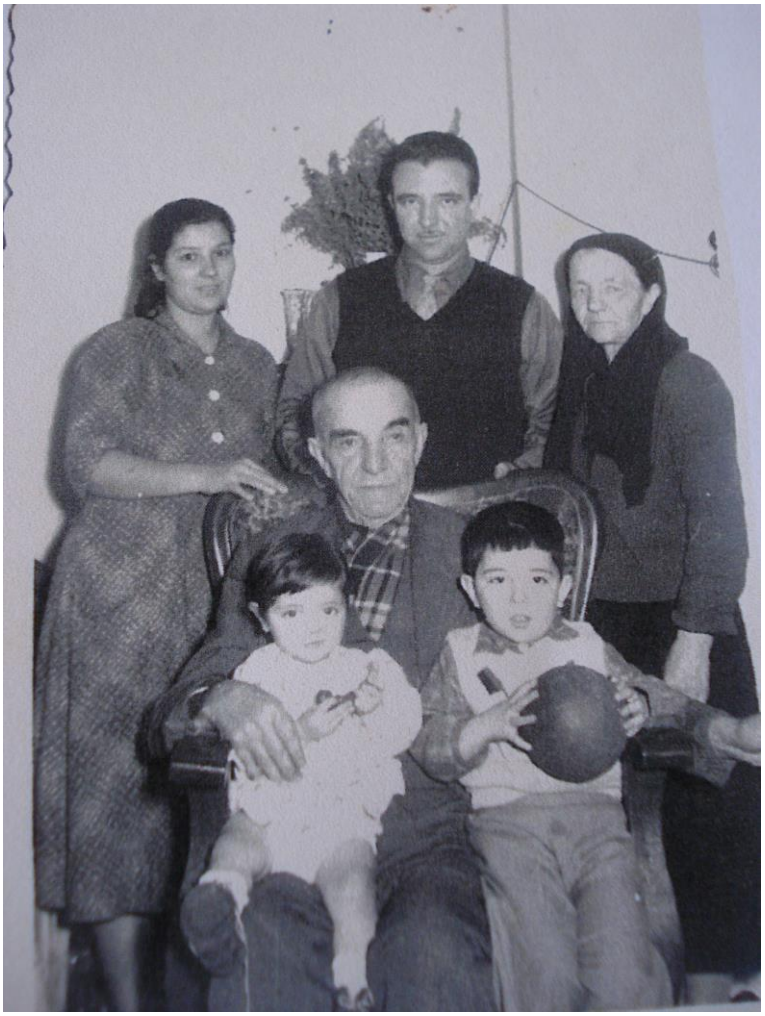
Karşılaştığı zorluklar, maddi imkânsızlıklar ve ülkenin içinde bulunduğu durum Şeref Üsküp'ü bir nebze de olsa karamsarlığa itmiştir. Bunu da şu sözlerinden

anlayabiliriz: " *Gençlik yıllarının romantizmi, pembe hayalleri, umutları ileriki yıllarda karamsarlığa dönüşecek; taşın sert olduğunu, ateşin yaktığını öğrenecektik*[45] *"*.

Şeref Üsküp'ün edebiyata, yazmaya olan tutkusunun daha okul sıralarında Onu bulduğunu belirtmiştik. İşte daha lise yıllarında ilk yazdığı hikaye olan "Yelken Ali'ye Piyango", İkdam Gazetesi'nin Neşriyat Müdürü Nurettin Bey tarafından yayımlanır. Bunu da yine Şeref Üsküp'ün ağzından dinleyelim: " *İlk öyküm 1940 yılında İstanbul'da İkdam Gazetesinde yayımlanmıştı. Sonsuz sevinmiş, kendimi bayağı bir şey sanacak kadar havalara girmiştim. Hâlbuki öykümün yayımlanışı gazetenin Neşriyat Müdürü Nurettin Bey'in benim için yaptığı bir kayırma, bir teşvikti. Nitekim daha sonra bunu bana açıklamış, evvela tahsilimi tamamlamamı gazetedeki geçici muhabirliğimle, öykü yazmakla bir yere varamayacağımı söylemiştir*[46]". Öykünün gazete de yayımlanması Üsküp'ü çok heyecanlandırmıştı. O gün sanki herkesin gözleri onun üzerindeymiş gibi hissediyordu[47].

Yirmi bir yaşına geldiğinde Kovan Mecmuası'nın açtığı öykü yarışmasına "Unutulan İsim" adlı öyküsü ile katılmıştır. Öyküsü yarışmanın en iyisi olarak seçilmiş ve birinci olmuştur. Bu başarının ödülü olarak ta hikâye derginin 8. sayısı olan Mart–1944' te yayımlandı. Hikâye de; öğrencilerinden birinin adını unutan ve onu sadece lakabıyla hatırlayabilen bir öğretmenin, bu sorunu kafasında büyüterek bir hafıza problemi haline getirip, ardından bunun daha da büyük sorunlara yol açışını anlatır. Hikâye de öğretmenin ruh hali ayrıntılı olarak tasvir edilmiştir.

[45] Şeref Üsküp, Arkadaşlarımdan Öyküler, s.22
[46] Şeref Üsküp, Arkadaşlarımdan Öyküler, s.125
[47] Şükriye Üsküp, Sözlü Görüşme, 15.03.2007

Resim….: Adem Üsküp(Koltukta),Remziye Üsküp (Sağda), Şeref Üsküp (Ortada), Refia Üsküp (Solda), Ece ve Efe Üsküp (Adem Bey'in kucağında).

1.5. GAZETECİLİK ve MATBAACILIK YILLARI

1.5.1. Efe Gazetesi

Şeref Üsküp'ün gazeteciliğe, muhabirliğe ve edebiyata olan tutkusu her geçen gün artmış ve öyle bir hal almış ki, ömrü boyunca başka bir işle uğraşmamıştır. Gazetecilik, matbaacılık O'nun hayatının vazgeçilmezleri olmuştur.

İstanbul'daki amatör muhabirlik denemeleri, Ödemiş'e geldikten sonra da devam eder. Ödemiş'te gazetecilik faaliyetlerini 1948 yılına kadar Efe Gazetesi'nde sürdürür. Gazetecilik hayatına Esat Tozkoparan'ın sahibi olduğu Efe Gazetesi'nde başladı. Efe Gazetesi'nin ilk sayısı 8 Şubat 1947'de Ödemiş'te çıktı. "Cumartesi günleri Ödemiş'te çıkar. Tarafsız, siyasi ve edebi gazetedir" başlığıyla yayın hayatına giren gazetenin ilk basıldığı yer İzmir'de ki Eylül Matbaası idi. Daha sonraları Halkın Sesi ve Haziran 1947 tarihinden itibaren Saffan Ağralı'nın sahibi olduğu Berrin Matbaasında basıldı. Spor Caddesi numara 9'da çalışmalarına başlayan Efe Gazetesi'nin Yazı İşlerini Behçet Özgür idare etmekte idi. Bu yerel gazete, gayretli çalışmalar sonucu küçük ilanlar ve satışlar sayesinde bir süre sonra tutuldu. 1947 yılında haftalık baskı sayısının 1000 adet olduğu belirtilir[48]. Dönemin şartları göz önüne alındığında bu tiraja ulaşılması çok büyük bir başarıdır. Gazete küçük boy (tablet boy) ve dört sayfa olarak çıkarılmaktaydı. Gazetenin önde gelen yazarları arasında İlhan Sipahioğlu, Sabih Özlü ve Esat Tozkoparan'ı görmek mümkündür.

Tüm bu olumlu gelişmeler yaşanırken Esat Bey ile Şeref Bey arasında bir takım anlaşmazlıklar yaşandı. Bunun nedeni; Şeref Üsküp'ün Efe Gazetesinde yazarlığa devam ederken, gazetede yazdıkları nedeniyle mahkemelik olmasıdır. Bu dava yüzünden Esat Tozkoparan'ın başı belaya girmesin diye Şeref Üsküp, gazetenin kendisine devredilmesini ister. Fakat Esat Bey'in bunun için 500 Lira istemesi üzerine Şeref Bey bu arzusunu gerçekleştiremez ve araları açılır[49].

1.5.2. Hür Efe Gazetesi'nin Kuruluşu

Bu olay Hür Efe Gazetesinin kurulmasına vesile olur. Esat Bey'in telif hakkı istemesi ve bu parayı Şeref Üsküp'ün verememesi sonrası Avukat İlhan Sipahioğlu'nun önerisi ile gazetenin isminin başına "Hür" kelimesi eklenir ve imtiyaz alınır. Ve Hür Efe Gazetesi 28.Ağustos.1948 tarihinde yayın hayatına başlar. Gazetesini çıkardığı ilk yıllarda eski İzmir Belediyesi başkanlarından ve milletvekillerinden eski dostu Enver

[48] Cem Üsküp, Sözlü Görüşme, 15.10.2006
[49] Ömür Şahin, İzmir'de Çağdaş Bir Efe: Şeref Üsküp, s.12

Dündar Başer'in de çok desteğini görmüştür. Üsküp'e daima yardımcı olmuş ve başyazı yazması için cesaret ve destek vermiştir.

Gazetenin adının Hür Efe olması biraz garip gelebilir. Akıllara hür olmayan efe olur mu? Sorusunu getirse de bu o zaman zaruriyetten yapılmış bir isimlendirmeydi. Bu adlandırma günümüze kadar gelmiştir ve Şeref Üsküp'ün oğullarınca da yaşatılmaktadır. Bugün Kemeraltı 851. sokakta bulunan matbaanın hemen yanında Şeref Bey'in oğlu Cem Üsküp'ün "Hür Efe Antik" mağazası yer almaktadır. Ayrıca yine Kemeraltı'nda bulunan Hür Efe İşhanı da hala ayaktadır.

Gazetenin ilk sayısındaki makale, gazetenin içeriği yayın şekli ve siyasi konulara karşı duruşunu ortaya koymaya çalışır:

"Hür Efe'yi sayın hemşerilerimize mütevazı, yeni bir ceride olarak sunuyoruz. Hür Efe efeler diyarı Ödemişimizin hür, korkusuz, hakikati söyleyen, yalnız vicdanından emin olan, duyuşlarında samimi olanların gazetesi olmaya çalışacak, istismar edilmediği müddetçe sütunları herkese açık kalacaktır. Bu sebepten bazen tamamen zıt fikirleri aynı sayıda görebileceksiniz. Bu hal sütunlarda fikir çarpışmalarına sebep olacak ve çarpışmalar şahsiyata dökülmediği müddetçe devam edecektir. Tenkide imkan nispetinde yer vereceğiz. Bundan maraz doğmayacağına, yapıcı olacağına inanıyoruz. Tenkitlerimiz daha çok iktidara olacaktır. Bu da şimdilik ortada olduğu için kalemimize hedef olacaktır. Buna mukabil iyi taraflarını da takdir etmesini bileceğiz.

Bütün memleket davaları davamızdır. Fakat biz mahalli davalarda daha hassas olmakla daha faydalı olacağımıza inanarak yorgandan pek çıkmamak kararındayız[50]*."*

Şeref Üsküp bu sözleri ile gazetenin gerekmediği sürece mahalli nitelikte kalacağını, tarafsız olup her görüşe yer verileceğini, eleştirilerin daha çok iktidara yapılacağını belirterek bir bakıma gazetenin izleyeceği yolu önceden göstermiş oluyordu.

Hür Efe Gazetesinin 28.08.1948 tarihindeki ilk sayısındaki haberlerin başlıkları şöyle olmuş idi[51]:

"- Radyo Çocuk Kulübü, Şeref Üsküp (RÇK'nın gerçek hayatı yansıtmadığı için eleştirmesi)

[50] Hür Efe Gazetesi, 28.08.1948
[51] Hür Efe Gazetesi Biblografyası (1948–1997), Öznur Açıl, Afyon Kocatepe Üniv. Lisans Tezi, 1998

— Gölcük-Bozdağ rekabeti, Sabih Özlü (Yaşam tarzı, doğal güzellikleri bakımından iki beldenin karşılaştırılması)

— Amerika İntibaları, İlhami Masar (Amerikan yaşam tarzı)

— Gider-Gelir, Gider-Gelmez, Atlıhan (CHP'nin başarısızlığı)

— Hasret, Ömer Lütfü Köseoğlu (şiir)

— Arapça Varyete, Mehmet Sanlı

— Kadın Hakkında, M. İncekarasu (Ünlülerin kadın hakkındaki fikirleri)

Sayı. 65
24.12.949
Fi. 5 Kr.

Hür Efe

MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Sahibi: Şeref Üsküp. Neşriyatı fiilen idare eden: K. Davas. İdarehane: İnönü C. 12 Ödemiş Değanlar mat. basılmıştır.

Piyasa Pazartesi Açılıyor

Pazartesi açılacak olan piyasa için Ege'de hummalı bir faaliyet vardır. Merkez Bankası da son sa-atte tüccara reskont kredisi geçen seneden daha fazla olarak açtığını bildirmesi memnuniyet uyandırmış-tır. Müstahsilin buyıl yüzü güleceği muhakkak gibidir. Resmimiz gazete sahibimizi İzmir Ticaret Oda-sında tütün mevzuunda yapılan basın toplantısında gösteriyor.

NAMIK KILIÇOĞLU

Resim….: Hür Efe Gazetesi'nin 24 Aralık 1949 tarihli sayısı

1.5.3. Yeni Asır Muhabirliği

Şeref Üsküp 1948 yılında Hür Efe'yi çıkarmakla beraber Yeni Asır Gazetesinin Ödemiş muhabirliğini de yürütmekteydi. Bu dönemde Ödemiş'te yaşanan olayları, haberleri telefonla İzmir'deki Yeni Asır Gazetesine bildiriyordu. Üsküp, Yeni Asır'dan maaş almamakla birlikte, telefon paralarını dahi kendi cebinden karşılıyordu. Yine bir gün Ödemiş'ten Yeni Asır Gazetesine haber geçerken, o yıllarda gazetenin sahibi olan Şevket Bilgin " *Evladım size para veremiyoruz diye üzülüyoruz. Bir de telefon parası*

ödeme, telefonları bize ödemeli aç[52]*"* demek gereğini duymuştur. Şeref Üsküp bu kadar amatör duygular içerisinde bu mesleğe başlamıştı.

1.5.4. Demokrat İzmir Gazetesi

1949 senesinde İzmir'e gelen Şeref Üsküp, Adnan Düvenci'nin sahibi olduğu "Demokrat İzmir Gazetesi "nde çalışmaya başlar. Bu işle meşgul olurken diğer taraftan da Hür Efe'nin basılması için çabalar. Hür Efe Gazetesini de Demokrat İzmir Gazetesinin matbaasında 20 Liraya bastırır. Aynı sene Şeref Üsküp gazeteciliği gereği önemli olan sarı basın kartını almaya hak kazanır.

Demokrat İzmir'deki muhabirlik görevlerinden biri olarak, Yörük Ali Efe ile röportaj yapması istenir. Meşhur Yörük Ali ile tanışma şansının verdiği heyecanla işe koyulur. Araya bazı aracılar koyarak Efe'yi görüşmeye iknaya çalışır ve bunda başarılı olur. Bu tanışma hikâyesi 1950 yılında gerçekleşir. Efe'nin evine Yenipazar'a giden Üsküp, Efe'nin misafiri olmuş, birkaç gece evinde kalmıştır. Fakat Yörük Ali'nin hatıratını almak ta pek başarılı olamamıştır. Çünkü Efe konuşmalarının kaydedilmemesini, hayat hikâyesini İstanbul'dan gelecek oğluna yazdıracağını söyler. Bunun üzerine Şeref Üsküp de konuşulanlardan aklında kalanları uyumadan önce not alarak nakletmeye çalışmıştı. Planları arasında Yörük Ali'den sonra Demirci Mehmet Efe ile de görüşmek vardı. Ancak Yörük Ali Demirci ile arasının iyi olmaması münasebetiyle bu görüşmeyi yapmasını pek istemez. Şeref Üsküp de bu sebeple bundan vazgeçer ama bir daha da eline böyle güzel bir fırsat geçmeyecektir[53].

İki yıl boyunca Demokrat İzmir de çalışan Şeref Üsküp, 1951 yılında işten çıkarılır. İşten çıkarılma sebebi o dönem ki CHP-DP çekişmesine bağlı olarak Adnan Düvenci'ye baskı yapılmasıdır[54]. Demokrat Parti'nin iktidarının baskıcı tutumu diğer kurumlarda olduğu gibi, basın üzerinde de etkiliydi. İlk önceleri Demokrat Parti yanında yer alan Demokrat İzmir Gazetesi bir süre sonra muhalefete geçer. Şeref Üsküp işten çıkarılma hadisesini şöyle anlatmıştır: " *Ödemiş Hava Kurumu Muhasibi Ahmet Bey bir gün bana gelerek, kurban derileri Hava Kurumu, Çocuk Esirgeme Kurumu ve Kızılay*

[52] Şeref Üsküp, Ege'de İlginç Olaylar, s. 142
[53] Şeref Üsküp, Milli Mücadele de Efeler, s. 94
[54] Cem Üsküp, Sözlü Görüşme, 15.10.2006

gibi üç hayır kuruluşunun en önemli gelir kaynağı. Bu kurumlar bağışlarla ayakta duruyorlar. Ancak şimdi partiler de kurban derilerine el attılar, bu konu da bir yazı yazar mısın?, diye istekte bulununca bende Demokrat İzmir Gazetesinde bu davranışları eleştiren bir yazı yazdım. Yazıyı Kaymaklı'da ki Belediye Başkanı okuyunca kurban derilerini toplayıp Hava Kurumuna vermiş. Onu partiden attılar, Demokrat İzmir Gazetesine de cephe aldılar. Gazetenin sahibi Adnan Düvenci de Demokrat Partililere yaranmak için beni işten çıkardı[55]*".* Ayrıca bu sözü geçen konuda önceleri kendi gazetesinde de bir yazı yazmıştır[56].

Şeref Üsküp'ün Demokrat İzmir macerası bu şekilde son buldu. Fakat bu yaşananlar onun ileride bu tür eleştiriler yapmasına engel olamayacaktır. O her fırsatta muhalefet olsun, iktidar olsun partilerin tenkit edilecek icraatlarını eleştirmekten kaçınmadı. Bu olay daha sonra Hür Efe Matbaasının kurulmasına vesile olacaktır ve Şeref Üsküp sonraları bu gelişme için " İyi ki kovulmuşum" diyecektir[57]. Matbaanın ve gazetenin kuruluş hikâyeleri başlangıçta olumsuz gibi görünen bir takım hadiselerin daha sonra Şeref Üsküp'ün hayatını nasıl değiştirdiğini gösterir. Asabi mizacına rağmen iyimserliğini koruması, herhalde bu olumsuzlukları kendisi adına olumlu bir duruma dönüştürmesinde etkili olmuştur, denilebilir.

1.5.5. Gökçen Efe Gazetesi

Şeref Üsküp bir yandan Hür Efe'yi çıkartıp, Demokrat İzmir'de çalışırken öte yandan da yeni bir gazetenin kurulmasına da çalışıyordu. İzmir'in Tire İlçesinde de 1950 yılında Gökçen Efe isimli bir gazete çıkarmıştır. Kısa bir süre yayınlanan gazetenin ilk sayısı 18 Şubat 1950 de çıkmıştır. Milli Kütüphane'nin gazete koleksiyonunda bulabildiğimiz son sayısının tarihini 28 Ekim 1951 olarak tespit edebildik. Bu tarihten sonra gazetenin yayınlanmaya devam edip etmediğini bilemiyoruz. Gökçen Efe Gazetesi'nin idarehanesi; Türk Ocağı Caddesi No:53 Tire adresindeydi. Gazeteyi fiilen idare eden ilk önceleri Mustafa Tarkan'dır. 15 Nisan 1951 tarihli sayıdan itibaren Ahmet İncekarasu gazeteyi yönetmiştir. Gökçen Efe Gazetesi içerik yönünden pek zengin olmamakla beraber, büyük bir kısmında ilanlar yer almıştır.

[55] Hasan Mert, a.g.e, s.85
[56] Şeref Üsküp, Yine Üzülecek Bir Karar, 01.10.1949, Hür Efe Gazetesi
[57] Ömür Şahin, a.g.e, s.13

Şeref Üsküp'ün buradaki yazıları tarihleri farklı olmakla beraber Hür Efe Gazetesi'nde yazdıklarından ibaretti.

1.5.6. Hür Efe Matbaası'nın Kurulması

Şeref Üsküp için matbaası olmazsa olmazlarındandır. O matbaasını, gazetesini o kadar çok severdi ki, bir an olsun oradan ayrılmak istemezdi. Bu konuda eşi Şükriye Hanım biraz sitemle, biraz da gülümseyerek *" O matbaasını o kadar çok severdi ki, o yüzden hiçbir yere gitmezdi. Hep buradaydı"* der. Şeref Üsküp askerliğini yaptıktan sonra kendi ayakları üstünde, babasından hiçbir yardım almadan matbaacılık işine girişti[58]. Ödemiş'teki ilk matbaacılık tecrübelerinden sonra İzmir'e yerleşen Üsküp, bugün de hala yerini koruyan Kemeraltı'nda ki iş yerini *" 150 Liraya*" almıştı[59]. Gazetenin Kemeraltına taşınması 1951 yılının Mart ayı içerisinde gerçekleşti[60]. Matbaanın kuruluşunda Fethi Uyguner'in de çok yardımı olmuş, gerekli malzemenin alınmasında Şeref Üsküp'e kefil olmuştur[61].

Resim…. : Matbaanın Bugünkü Görünüşü

[58] Mübeccel Akman, Sözlü Görüşme, 15.03.2007
[59] Şükriye Üsküp, Sözlü Görüşme, 15.03.2007
[60] Hür Efe Gazetesi, 09.03.1951
[61] Şeref Üsküp, Uyguner ve İki Hatıra, Hür Efe Gazetesi, 14.12.1956

O dönemler de matbaacılık çok farklıydı. Elektrik faturaları, otobüs biletleri basılırdı. Şeref Üsküp'ün matbaası diğer rakiplerine nazaran daha büyük ve daha gelişmiş idi. Bunun etkisi ve Üsküp'ün ticari bağlantıları sayesinde matbaacılık işinden iyi paralar kazanmıştır. Kâğıt sıkıntısının yaşandığı dönemler bu sektörle en yakın ilişkisi olan matbaacılık sektörünün korkulu rüyasıdır. Şeref Üsküp bu gibi dönemlerde her zaman kâğıt teminini başarıyla sağlamıştır. Bunda Üsküp'ün Yahudi kâğıt tüccarları ve Seka Müdürü Vahit Bey ile olan ilişkileri önemli etkenlerdi[62].

Hür Efe Gazetesi'ni 1948 yılından beri büyük bir özveriyle yayımlayan Şeref Üsküp, bu işi yaparken yalnız değildi. Arkadaşları ona bu konuda yardımlarını esirgemiyorlar, yazılarını her gün düzenli olarak yazarak Üsküp'e teslim ediyorlardı[63]. Bu işten kimsenin maddi yönden bir kazancı yoktu. Herkes bunu içinden geldiği ve gazetenin yaşaması için bir çeşit tutku gibi görüp çalışıyorlardı. Hür Efe Gazetesi 5. yılına girerken Şeref Üsküp, geçen bu yıllar için şu değerlendirmeyi yapmıştır: " *Hür Efe bu sayısı ile neşir hayatının dördüncü yılını doldurup, beşinci yılına girmektedir. Dile kolay gelen seneler biz de ne ümitler uyandırdı, nice hüsranlara boğdu. Biz idealist bir arkadaş grubu ile kimlerle, nelerle mücadele ettik, fakat yine de bu gazeteyi idame ettirebilme imkânlarını aradık, fedakârlıklarda bulunduk. Zaten buna mecburduk. Çünkü arkamızda bizi destekleyen bir Ödemiş vardı. Menfaatleri haleldar olanlar şahsi emelleri için bizi alet etmek isteyip, muvaffak olamayanlar, haksızlıklara, kanunsuzluklara karşı koymamız ve her şeyden evvel halkın malı olmamız bazılarını bize düşman etti. Keza bizi partilerine bendetmek isteyen her üç parti de (CHP-DP-MP) bize zaman zaman boykot ilan etti. Bütün bu hoş olmayan olaylar bize birer engel olmasına rağmen yılmadık, inandığımız yolda yürüdük. Bugün Allah'a çok şükür her zamandan daha kuvvetliyiz. Bu gazete hak bildiği yolda, Ödemiş'in neşri olarak neşriyatına devam etmek azmindedir. Her sene bizi daha kuvvetli ve mütekâmil bulacaktır. Buna söz vermenin bizim için bir borç olduğuna kaniyiz"*[64]. Hür Efe beşinci yılına girerken Üsküp'ün belirttiği temennilerinin ne kadar gerçekleştiği yada gerçekleşmediğinin yanıtını yine kendisi beş yıl sonra vermiştir. Gazetenin 10. yılına girmesi sebebiyle kaleme aldığı makalesinde şunları belirtir: *"... Gazetemiz daima bu*

[62] Cem Üsküp, Sözlü Görüşme, 15.10.2006
[63] Yazar Kadrosu İçin Bkz.: s. 28
[64] Hür Efe Gazetesi, 30.08.1952

memleketin gazetesi olmaya çalıştı. İlk senelerin heyecanını bile zaman zaman kaybetti, fakat az veya çok, kuvvetli veya az kuvvetli olarak sesini daima duyurdu. Bununla öğünmek bilmeliyiz ki hakkımızdır."[65]. Gazete verilen ilanların parası ile kendi masrafını çıkarır, çıkaramadığı zamanlarda dahi yayını aksatılmamaya çalışılırdı. Bu sebeple gazetenin sayıları arasında birkaç günlük aralıklar olabilmektedir. Afyon Kocatepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünce yapılan bir lisans tezi çalışmasında gazetenin biblografyası çıkarılmaya çalışılmıştır. Yar. Doç. Süleyman Özbek'in danışmanlığında Öznur Açıl tarafından hazırlanan biblografya da gazetenin bazı sayılarının eksik olduğu ve dönem dönem sayılar arasında büyük boşluklar olduğu gözlemlenmektedir. Şükriye Üsküp bunun nedeni olarak bazı ciltlerin kaybolmuş olabileceğini, aksi takdirde gazetenin çıkışının iki ya da üç günden fazla aksamadığını, düzenli bir şekilde çıkarılmaya çalışıldığını belirtir.

Gazetenin biblografyasından da anlaşılacağı üzere Hür Efe Gazetesi'nin ve Şeref Üsküp'ün geleceğe taşıdığı en önemli eseri şüphesiz; gazetenin arşividir.

Gazetecilik mesleği Şeref Üsküp'e ünlü birçok siyasetçi ve devlet adamı ile tanışma fırsatı verdi. Bu insanlar arasında kimler yoktu ki; İsmet İnönü, Celal Bayar, Şükrü Saraçoğlu, Kaya Bengisu gibi birçok siyasetçi, bürokrat, üst düzey yetkili kimselerle tanıştı, imkân buldukça onlarla sohbet etti, görüşlerini almaya çalıştı.

[65] Hür Efe Gazetesi, 01.08.1957

Resim…: Şeref Üsküp İsmet İnönü ile sohbet ederken.

1950 yılı genel seçimler sebebiyle oldukça hareketli geçmiştir. Parti liderleri ve kurmayları sırasıyla İzmir'i ve çevresini ziyaret ediyorlar ve diğer gazeteciler gibi Şeref Üsküp te onları takip etmekte, deyim yerindeyse haber kovalamaktaydı. Bu ziyaretlerden birinde Reisicumhur İsmet İnönü meşhur Beyaz Tren ile Ödemiş'e gelmişti. Üsküp muhabir kurnazlığı sergileyerek bir şekilde İnönü'nün yanına sokulmayı başarır. İsmet İnönü de yakınlık gösterir ve efeler hakkında sohbet ederler. O anı Şeref Üsküp şöyle anlatır: " Paşa çok yakınlık gösterdi, efeler hakkında hem sordu, hem söyledi. Bu konuşmalarımız Kaymakamlık binasından Yeni İstasyon'a kadar zaman zaman sürdü. Bu konuşmalarımız sırasında eli ile omzumdan tutup beni kendine doğru çekmesini ben o zamanlar bir sevgi tezahürü olarak değerlendirmiş, bayağı sevinip böbürlenmiştim. Paşa'nın ağır işittiğini sonradan öğrenmiş, beni yanına yaklaştırmak istemesinin sebebi meğer daha iyi işitebilmek içinmiş…[66]".

[66] Şeref Üsküp, Ege'de İlginç Olaylar, s.103

Bu görüşme 1950 genel seçimleri öncesiydi. O tarihte CHP iktidar, İsmet İnönü de Cumhurbaşkanı idi. Şeref Üsküp'ün İnönü'yü ikinci kez görüşünde ise şartlar bir hayli değişmiş olacaktı. Aynı tarihlerde Şeref Üsküp, Celal Bayar ile de tanışma fırsatı bulmuştu. Seçimler öncesi rutin propaganda gezilerinden biriydi. Celal Bayar DP Genel Başkanı olarak Ödemiş'e gelmişti. Bu ziyareti sırasında yanında Vatan Gazetesi başyazarı Ahmet Emin Yalman da vardı. Basın mensuplarının görüşme için parti binasına çağrılmaları üzerine Şeref Üsküp te parti binasına girer. Üsküp o günü şöyle aktarır: " *Gazetemiz o yıllarda Ödemiş'te çıkmaktadır. Gazeteci olarak beni de parti binasına aldılar. Bayar beni yanına oturttu. Neler konuştuğumuzu hatırlamıyorum ama gazetemize Ödemişlilere selam! Mesajını almıştım ki, karşımızda oturan kısa boylu, gür kaşları ve büyükçe burnuyla dikkat çeken bir zat beni göstererek Bayar'a sordu: Genç meslektaşım acaba hangi partiyi tutuyor? Bu suali niçin sordu bilemiyorum. Daha sonraki yıllarda Yalman'ın neşrettiği hatıralarından öğreniyorum, DP'nin fikir babalığını yapan Yalman, bazı fikir ayrılığına düşmüş. Yalman benden partinin bazı tutumlarının tenkidini ister bir havadaydı. Bu da iki büyük parti arasındaki kan davası misali mücadeledir. Yalman, Bayar ve Kurmaylarına yanlış yolda olduklarını söylüyordu. Yalman müstensih bir gülümseme ile cevabı dinlemekle yetindi…*[67].

Şeref Üsküp'ün burada ne cevap verdiğini bilemiyoruz. O konuda Üsküp, pek bilgi vermemiş fakat bu vesile ile Celal Bayar'ı Cumhurbaşkanı olmadan kısa bir süre önce tanımış oldu. Bu günler Onun için hiç şüphesiz unutulmaz günlerden biri olmuştu.

14.Mayıs.1950 tarihinde gerçekleşen Milletvekili Genel Seçimleri sonucunda Türkiye'de iktidar değişmiş oldu. İktidar değişikliği çok partili hayata geçiş sürecinin de sonu oluyordu. Artık iktidar da Demokrat Parti vardı. İsmet İnönü'den boşalan Cumhurbaşkanlığı koltuğuna da Celal Bayar oturmuştu.

Şeref Üsküp'ün İsmet İnönü ile olan ikinci karşılaşması böyle bir dönem de olmuştu. İsmet İnönü yine bir Ege gezisinde Uşak'ta uğradığı saldırı sonrası (30.Nisan.1959) İzmir'e geçmişti. Şeref Üsküp İnönü ile ikinci görüşmesini gazetecilik sıfatı ile değil, bu kez Türkiye Köylü Partisi İzmir İl Başkanı olarak gerçekleştirmişti. Üsküp İnönü'ye daha önceki tanışmalarını hatırlatınca, İnönü hemen anımsamış ve o zaman efeler hakkında söylediklerini tekrarlayarak şöyle demiştir: *" Ben efeleri senden*

[67] Şeref Üsküp, Ege'de İlginç Olaylar, sf: 61

daha iyi bilirim. Silah arkadaşlarımdı. Milli Mücadele de vazifelerini kahramanca yaptılar[68] *".*

1.5.7. Gazeteciliği ve Faaliyetleri

Şeref Üsküp gazeteciliği gereği siyasi partilere mesafeli durmakta, onları eleştirmekten çekinmemektedir. İyi yapılan işleri takdir ederken, kötü icraatları tenkit etmesini bilirdi. Bunun için hiçbir parti ayrımı yapmadığı yazdığı makalelerden anlaşılabilmektedir[69]. Parti liderlerini, belediye başkanlarını, milletvekillerini, meslektaşlarını ve devletin çeşitli kurum ve kuruluşlarını eleştiren ya da onaylayan birçok yazısı mevcuttur. Ama daha çok eleştiri yönelttiğini görebiliriz. Bu huyu ya da üslubu çoğu kez başının derde girmesine sebep olduysa da, O bu huyundan vazgeçmemiştir. Bunun birçok örneği vardır. 1948 yılında Ahmet Şükrü Bey ile davalık oldu. Şeref Üsküp Hoca İlyas Tepelerinde düşmana karşı ilk cepheyi kuranların arasında saydığı Avukat Ahmet Şükrü'yü "*Örümcekleşmiş zihniyetin temsilcilerinden birisi "* olarak göstermiş ve bu da dava açılmasına neden olmuştur. Şüphesiz böyle bir tepki vermesinde gençliğinin de vermiş olduğu heyecan, hırs ve coşku etkili olmuştur. Galiba kendisi de böyle düşünmüş olacak ki, "Milli Mücadelede Efeler" adlı kitabında Ahmet Şükrü'yü anarken ondan özür dilemeyi unutmaz[70].

Hür Efe Gazetesini yayımladığı dönem boyunca genellikle bölge ile ilgili haberlere yer verirken, bazı zamanlar da Türkiye'nin sosyal, siyasal ya da askeri birtakım sorunlarına ilişkin haberler de çıkmaktaydı. Ancak yine de asıl unsur bir dönem Ödemiş (1953'lere kadar), bir dönem sonra da İzmir ve çevresinde yaşanan olaylar olmuştur. Gazetenin İzmir'e taşınmasından sonra Ödemiş'e olan ilgisi devam ettiyse de, kısa bir süre sonra yazılarının esas merkezinin İzmir olduğu görülür.

Yukarıda sözünü ettiğimiz 1950 seçimleri ile ilgili Şeref Üsküp'ün ilginç bir anısını aktarmakta fayda var. 1992 yılında yayımladığı " Ege'de İlginç Olaylar" adlı kitabında bahsi geçen olayı şöyle nakleder: " *1950 Genel Seçimlerinde DP, CHP'ye karşı seçimleri büyük bir üstünlükle kazanınca yer yerinden oynamıştı. Zafer gösterileri*

[68] Şeref Üsküp, Ege'de İlginç Olaylar, sf:104
[69] Bunun için bkz.: Eserleri, Makaleleri Bölümü
[70] Şeref Üsküp, Milli Mücadelede Efeler, sf: 31

yapılmış, davullar çalınmıştı. Hele bu zafer sarhoşluğu köylerde ve kasabalarda daha aşırı ve kırıcı olmuştu. Bayındır Belediye Başkanı Yahya Kerim Bey de bunun üzerine Bayındır'ın cami müezzinlerini çağırır, camilerde sala verilmesini ister. Bol bahşişi alan müezzinler de, kutsal bir ibadet yeri olan camilerimizi bu işe karıştırarak " İsmet Paşa öldü, buyurun cenaze namazına!" diye sala verirler. Daha sonra mahkemelik olur ve cezalandırılırlar[71]". Bu ve buna benzer olayların meydana gelmesinde seçim öncesi DP ile CHP arasında yaşanan gerginlikler etkendi. Siyasi partiler arasındaki çekişmeler siyaset arenasından taşıp sokağa, halkın yaşamının ortasına düşmüştü. İnsanların siyasi tercihleri doğrultusunda yaşanan kutuplaşma gündelik yaşantılarına da yansımış bunun sonucu olarak ta kimi yerlerde kahvehanelerin ve hatta camilerin dahi ayrıldığı görülmüştür. Bu durumu her fırsatta eleştiren Şeref Üsküp buna benzer durumların spor kulüplerine de bulaştığını belirtir. 1949 yılında Ödemiş'teki maçlarda çıkan kavgaları buna bağlayan Üsküp " *Kulüplere particiliği sokmak isteyenler gençliği karşısında bulacaktır*" diyerek tepkisini dile getirir[72]. 1951 yılında Ödemiş'teki camilerden birinde görevli olan Ali Hoca adlı bir şahsın camide ki konuşmalarında CHP'ye karşı düşmanca tutumlar sergilemesi Üsküp'ün dikkatinden kaçmaz ve bunun üzerine "*Ali Hoca Meselesi*" adlı makalesini kaleme alır[73]. Bu meseleden kısa bir süre sonra Ali Hoca Ödemiş Müftüsü olarak atanır ve bu atamadan sonra da Şeref Üsküp'ün tenkitleri devam eder.

Şeref Üsküp bilhassa Ödemiş'te olumsuz gördüğü her tavrı, uygulamayı kişi ayırt etmeksizin eleştirmiştir. En basitinden şehrin hamam ücretlerinin arttırılmasını bile kendi sütununa taşıyarak eleştirilerini yöneltmiştir[74]. Yalnızca bununla da sınırlı kalmaz Üsküp'ün eleştirileri. Ödemiş müftülüğünün Ramazan ayında herhangi bir faaliyet göstermemesi Şeref Üsküp'ün tepkisine yol açar ve "*Bizim Müftü Bizden Zındık*" başlıklı yazısından dolayı başı derde girer. Müftü Şeref Üsküp aleyhine açtığı davayı kazanır ve ardından Üsküp ve gazetesini affettiğini belirtir. Bunun üzerine Şeref Üsküp müftünün bu nazik davranışına karşılık gazetesinde bir teşekkür yazısı yayınlar[75].

[71] Şeref Üsküp, a.g.e, s. 45
[72] Şeref Üsküp, 09.07.1949,Hür Efe Gazetesi
[73] Şeref Üsküp,08.12.1951 Hür Efe Gazetesi
[74] Şeref Üsküp,09.01.1949 Hür Efe Gazetesi
[75] Şeref Üsküp,18.11.1950 Hür Efe Gazetesi

Şeref Üsküp'ün yazdıklarından dolayı mahkemelik olması yalnızca bununla sınırlı kalmaz. İleriki yıllarda yine bu tür vakalarla karşı karşıya gelecektir. Buna örnek olarak Mutahhar Başoğlu'nun açtığı dava gösterilebilir. 11 Şubat 1950 tarihinde Üsküp'ün köşesinde Mutahhar Başoğlu'nun Ödemiş Gazetesi'nin başarısızlığı yönünde yazdığı yazıyla başlayan tartışma karşılıklı makalelerden sonra mahkemeye taşınır. Ancak; Şeref Üsküp bu davadan da beraat eder[76].

Demokrat Parti milletvekillerinden Necdet İncekara ile de bir dönem sürtüşmeler yaşamıştır. Bunları gazetesinde ki satırlara taşımasını bilen Üsküp, sürekli bir şekilde İncekara'yı tenkit eden yazılar yazmıştır. Necdet İncekara'nın icraat yapmaması üzerine 31 Mayıs 1950 tarihinde "Gören Tutan Parmağını Kaldırsın" adlı bir yazı yazan Üsküp bundan bir yıl sonra İncekara'nın otomobilinin çalınmasına da "Oh olsun" diyerek tepkisini dile getirmiştir[77]. Bu yöndeki yazılarını yazmaya devam eden Üsküp, Necdet İncekara'nın Ödemiş için o güne kadar hiçbir şey yapmadığını iddia eder[78]. Şeref Üsküp tenkit de bulunurken karşı tarafa da söz hakkı vermesini bilirdi. Bunun için Necdet İncekara ile yaptığı bir görüşmeyi gazetesinde yazar. İncekara burada Demokrat Parti'nin Ödemiş'teki bir buçuk senelik faaliyetlerini anlatır[79].

Bilindiği üzere yerel gazetelerin yayınlarını sürdürebilmeleri için gerekli olan maddi destek genellikle o bölgedeki belediyelerin veya diğer resmi kurum ve kuruluşların verdiği ilanlar sayesinde sağlanır. İlan konusu bu sebeple Hür Efe Gazetesi'nin de gündeminde olan bir konuydu. Zaman zaman siyasi çıkarlar doğrultusunda bu ilanların kesildiği, kasten verilmediği ya da belli başlı gazetelere verildiği görülür. Bu tür durumlar sebebiyle bazen Hür Efe Gazetesi de sorunlar yaşamış ve bunların halledilmesi için gereken yerlere başvuruda bulunmuştur.

Ödemiş Belediyesi Yazı İşleri'ndeki bir memurun ilanları kendi gazetesinde yayımlamak istemesine karşılık Belediye başkanına hitaben bir yazı kaleme alınmıştır ve bu durumun normalleştirilmesi istemiştir[80]. Buna benzer bir sorunla 1952 ve 1954 yıllarında karşılaşılır. Belediye Encümen Azası Şükrü İmer ile birtakım sorunlar

[76] Hür Efe Gazetesi, 26.04.1950
[77] Şeref Üsküp, Hür Efe Gazetesi, 30.03.1951
[78] Hür Efe Gazetesi, 18.08.1951
[79] Hür Efe Gazetesi, 24.09.1951
[80] Hür Efe Gazetesi,26.08.1950

yaşayan Üsküp, İmer'in bunları iş hayatına da taşıyıp, gazeteye ilan verilmemesine çalışmasına sert tepki vermiştir. Şükrü İmer'in Hür Efe hakkında *" Dinsiz gazeteye ilan verilmeyecek, verilirse istifa ederim",* şeklindeki sözlerini duyan Üsküp, buna "*Dinime Söven Bari Müslüman Olsa"* başlıklı yazısı ile cevap verir. Şeref Üsküp, bu sözlere eğer doğruysa diyerek şu şekilde karşılık verir: *" Biz PTT'yi istismar etmedik. Çalışmadan devlet kasasına el atmadık. Üç beş yobaza mücahit görünüp kimseyi ekmeğinden etmeye uğraşmadık. Parti nüfuzumuzu suistimal edip ilansız ihalelerin tek müteahhidi olmadık. Bir insana din, ahlak ve fazilet ölçüleri İmer'in kafası ile hüküm verilecekse biz gençliğe yazık. Fikirsizce sözleri bana olduğu kadar, kendi oğlunadır da. Allah bu gibileri işbaşına getirmekten bizi korusun.*[81]*".* Bu yazıdan kısa bir süre sonra Şükür İmer Demokrat Parti Kongresinde Hür Efe'yi "*partimizin baş düşmanı gazete*" olarak nitelendirmiştir. Bunun sebebi ise partiden ayrılan Mustafa Gezer ve Hilmi Gürpınar'ın istifa mektuplarının Hür Efe'de yayınlanmasıdır. İmer'in gazeteyi bu şekilde itham etmesine, Demokrat Parti ilçe Başkanı İlhan Sipahioğlu "*Şükrü İmer'e düşman olan bir gazete, partimize düşman demek değildir*" diyerek yanıt vermiştir. Yine Ödemiş Belediyesi'nin yayımlanması gereken evrakları Ödemiş'te değil de İzmir'deki matbaalara göndermesi tepkiye yol açar. Bunun üzerine Şeref Üsküp te duruma tenkit eden bir makale yazmıştır[82]. Makalesinde şunları belirtir: " *Belediye bazı evrakı matbuyu tabettirmek için İzmir'e adam gönderip teklif alınmış, fakat burada gazetemiz matbaasını ve Ödemiş'te ki iki matbaanın atlanmasına mana veremedik. Belediyenin bu kabuğunu beğenmemek hasleti yersizdir. Bu bir nevi mahalli müteşebbislere düşmanlıktır. Biz belediyeye aynı evrakı matbua işini en az teklifi yapan matbaadan %25 noksanına, numunesine uygun yapabileceğimizi umumi efkâr önünde bildiririz. Ama belediye para benim, keyif benim derse biz başka türlü konuşuruz"*[83]. İlan sorununun hala devam etmesi ve Hür Efe'ye ilan verilmemesi üzerine Üsküp, bundan sonra ilanlardan gelecek gelirlerin Verem Savaş Derneği'ne bağışlanacağını belirtmiş,

[81] Hür Efe Gazetesi, 30.08.1952
[82] Hür Efe Gazetesi, 20.09.1952 "Belediye Başkanına Cevabımız" ve 07.04.1954 tarihli Hür Efe Gazetesinde çıkan haberler
[83] Hür Efe Gazetesi, Belediyenin Dikkatine, 20.09.1952

gazetenin hakkını çiğneyen Belediye başkanı Okçular'ın veremli vatandaşların hakkını yiyip yemeyeceğini sormuştur[84].

1953 yılında Hür Efe Gazetesi'nin ortaya attığı teklifte ilçeye gelen milletvekillerine halktan toplanan paralar karşılında araç tahsis edilmesi gerekliliğine işaret edilmiştir. Bunda ki amaç ise, milletvekillerinin daha rahat seyahat edebilmesinin yanı sıra, uzak köylere ulaşılabilinmesini sağlamak ve özellikle de vekillerin zengin kişilerin hususi otomobillerine binmelerini engellemektir.[85]

Hür Efe Gazetesinde yalnızca siyasi ve idari meseleler konu olmazdı. Bunların dışında gazetenin kimi zamanlar sosyal sorumluluk çerçevesinde bir takım etkinlikleri de olmuştur. Buna: 10.Kasım'larda Mevlit okutturulması, ilkokul öğrencilerine kitap ve defter dağıtılması ve gazetenin düzenlemiş olduğu geziler örnek gösterilebilir. Gazete 10.11.1948'de Ödemiş'teki Büyük Cami de Atatürk'ün ruhuna mevlit okunmasını sağlamıştır[86]. Hür Efe Sakız Ada'sına ve Kavala-Selanik-Drama yöresine de geziler düzenlemiştir. Bu gezilerin ayrıntılı haberleri gezi ertesi gazetede yayınlanmıştır[87].

1956 yılının Mart ayı Şeref Üsküp için hayatının en acı dönemlerinden birisiydi. Kızı Hediye Gülümser Üsküp'ü üzücü bir kaza sonucu kaybeden Üsküp oldukça zor günler geçirmişti. Bu dönemde dostları Onu yalnız bırakmamış, telefon, telgraf ve mektupla taziyelerini bildirmişlerdi. O yıllarda piyasa da okul defteri sıkıntısının var olduğunu gören Üsküp, gazetenin elindeki kağıtları bin defter haline getirip, okullara dağıtılmak üzere hazırlamıştı. O yıl ilkokula başlayacağı sırada hayatını kaybeden kızının adına böyle bir yardım yapmak isteyen Şeref Üsküp defterleri yılbaşı ertesinde dağıtılmak üzere Ödemiş Kaymakamlığına göndermiştir. 1957 yılında ilkokullara yönelik bu defter dağıtım kampanyasıyla 400 defter Ödemiş'te, 600 defter de İzmir'de dağıtılmak üzere 1000 adet defter öğrencilere ulaştırılmıştır[88]. Buna benzer bir faaliyette 1965 yılında gerçekleştirilir ve okullara hikâye kitapları dağıtılmıştır[89].

[84] Hür Efe Gazetesi, 07.04.1954
[85] Hür Efe Gazetesi, 03.01.1953
[86] Hür Efe Gazetesi, 06.11.1948
[87] Hür Efe Gazetesi 21.05.1952 ve 28.06.1952
[88] Hür Efe Gazetesi, 23.01.1957
[89] Hür Efe Gazetesi 21.12.1965

Resim…: Şeref Üsküp ve kızı Hediye Gülümser Üsküp

Hür Efe'nin en ilginç girişimlerinden birisi de Kore'de savaşmakta olan askerlerimize gazetenin ulaştırılması girişimi olmuştur. Ödemiş'ten görevlendirilen askerler ile ilgili haberler o dönem düzenli olarak yayınlanmaktaydı. Gazetenin aracılığıyla bir asker anası olan Duriye Tuna'nın oğluna yazdığı mektup sahibine iletilmiş oldu[90].

Hür Efe Gazetesi'nin zamanla değişen geniş yazar kadrosunda bulunan kişilerin her biri kendi alanında uzman kişilerdi. Herkes en iyi bildiği konuda düşündüklerini, gördüklerini yazılarına aktarmaktaydı. Şeref Üsküp'ün tarihe olan yakınlığını, hem kendi, hem de arkadaşlarının yazdığı yazılarda görmek mümkündür. Gazetenin muhakkak her sayısında tarihsel bir konu okuyucuya aktarılmıştır. Tarihin her devrinden, özellikle de Milli Mücadele dönemi ile ilgili birçok anı ve hikâyeye gazetenin satırları arasında yer verilmiştir.

Gazete ayrıca üniversitelerdeki gelişmelerin halka aktarılmasında aracı rolü üstlenir. Gerek Ege Üniversitesi, gerek te Dokuz Eylül Üniversitesi'nden uzmanların buldukları yeni bulguların, yöntemlerin tanıtılmasında pay sahibidir. Bunlar genelde pratikte insanların yararına olan haberlerdi. Özellikle sağlık alanındaki gelişmeler abonelere düzenli olarak aktarılmıştır.

Şeref Üsküp'ün Hür Efe Gazetesindeki yazılarına bakıldığında aktif yazarlık, gazetecilik sürecinin 1960'lara kadar sürdüğü görülmektedir. Buradan kasıt, gazetede yazdığı makalelerin bölge veya şehir sorunlarına değinmesinin, eleştirel yazılarının o

[90] Hür Efe Gazetesi, 16.02.1951

tarihlerden sonra azalmasıdır. Bir süre sonra yazıları genellikle sohbet, hikaye ve anı tarzında olmuştur. Hür Efe Gazetesi'nin içerik yönünden gitgide zayıfladığı, zamanla gazetenin sayıları incelendiğinde anlaşılabilmektedir. 1960 ile 1970 yılları arasında gazete neredeyse yalnızca bir ilan gazetesi olarak çıkmıştır. Derneklerin, siyasi partilerin, cemiyetlerin, kulüplerin ilanlarının yanı sıra birkaç karikatür, şiir ve makale den başka bir şeye rastlanılamaz. Şeref Üsküp 1957 yılı Ağustos'una kadar sürekli olarak yazılarını yazmıştır. Genelde memleketi Ödemiş'in sorunlarını dile getiren Üsküp, zaman zaman da iç ve dış politika ile ilgili yorumlarda da bulunmuştur. Fakat daha önce de belirtildiği gibi genel olarak yerel konular ön planda olmuştur.

Şeref Üsküp'ün ayrıca 1970 yılında **Yarımada Gazetesi** adlı bir gazete çıkardığını tespit ettik. Kısa bir süre yayınlanan Yarımada Gazetesi'nin sorumlu müdürü Ahmet İncekarasu'dur. Bu gazete de haber niteliği taşıyan yazılar az olmakla beraber daha çok ilanlara yer verilmiştir.

Hür Efe Matbaası akşamları Şeref Üsküp ve arkadaşları için bir toplantı yeri haline gelmişti. Arkadaş çevresi epey geniş olan Üsküp'ün entelektüel bir çevresi vardı. Matbaası Şeref Üsküp'ün hayatının merkezi konumundaydı. Buraya kimler gelmiyordu ki; Şinasi Revi, Necdet Öklem, Hüseyin Öğütcen, Kaya Bengisu, Besim Akımsar, Hüseyin Sadruleşrafi, Halikarnas Balıkçısı, Nihat Paykoç, Bedri Noyan Hoca, Gara Sermet Hoca, Rıfat Baykal, Muzaffer Özdağ ve daha saymayı unuttuğumuz birçok kişi "Şeref Üsküp'ün Dergâhını" şereflendiriyorlardı. Matbaadaki geleneksel hale gelen toplantılar dinleyicileri için unutulmaz anlar yaşatırdı. Genellikle edebiyat, tarih, güncel konular ve hatıralar konuşmanın konusu olurdu. Tabi ki, bu konuşmalar sırasında birkaç kadeh rakı da eksik olmazdı. O günleri yaşayan, o sohbetlere katılan herkes için orada bulunmak ayrı bir zevkti. Bu konuda görüşme yaptığımız herkeste "O" anları anlatırken ayrı bir tebessüm, ayrı bir mutluluk olduğunu görmemek, anlamamak imkânsızdı. Sohbetlerin orkestra şefi Necdet Öklem idi. Oraya gelen herkes kendi uzmanlığı doğrultusunda bilgilerini arkadaşlarına aktarırdı.

Yıllar yılı bu sohbetlere ev sahipliği yapan Şükriye Üsküp, konuşmaların ne kadar güzel, ne kadar bilgilendirici ve öğretici olduğunu şu sözleriyle açıklıyor: "O

konuşmaları dinleyenler bir üniversite bitirmiş kadar olurdu", " *Keşke o zamanlar bu konuşmaları kaydedebilseydik…*[91] ".

Buradaki sohbetler her zaman öyle neşeli, eğlenceli geçmez, zaman zaman hararetli tartışmalarda olurdu. Ancak ne kadar tartışma olursa olsun, bunlar da belirli bir düzeydeydi ve çok ileriye gitmezdi. Bu gibi durumlarda Şeref Üsküp ev sahibi olarak adeta bir hakem rolünü üstlenirdi. İzmir'e Yunan askerinin çıktığı gün düşman askerine ilk kurşunu kimin sıktığı konusu yıllar yılı bir tartışma konusu olmuştur. Bu tartışma bir akşam Şeref Üsküp'ün meclisine de taşındı. Gazeteci-yazar Yaşar Aksoy ilk kurşunu Hasan Tahsin'in attığını iddia edince, Necdet Öklem ile arasında ufak çaplı da olsa bir tartışma yaşanır. Konuşmalar hararetle devam ederken Şeref Üsküp araya girer ve ikisinin de arasını bulur[92]. Şeref Üsküp te bu konu ile ilgili görüş ve düşünceleri Milli Mücadele'de Efeler adlı çalışmasında toplamıştır.

1.5.8. Şeref Üsküp ve Efelik

Şeref Üsküp'ün matbaası efelere ve efelik kültürüne ilgi duyan herkes için önemli bir başvuru noktasıydı. Şeref Üsküp Ege'de efelik kültürünü yaşatan, çeşitli köylerden gelen birçoğu efelerin akrabaları, torunları, çocukları olan kimselere İzmir'de bir nevi ev sahipliği yapardı. Bu kişiler İzmir'e geldiklerinde mutlaka matbaaya uğrarlar, efelerle ilgili bildiklerini, hatıralarını Üsküp'e naklederlerdi. Şeref Üsküp de bu anlatılanları ilgiyle dinleyip, kendi çalışmalarında kullanırdı. Bir bakıma bu çalışmaları sözlü tarih çalışmalarına örnek teşkil eder. Şeref Üsküp'ün efelerin yakınlarından dinlediği olaylar, gün geçtikçe daha da değer kazanmaktadır. Çünkü olayları nakleden insanlar da bir gün gelip bu dünyadan göçecektir ve bildikleri de kendileri ile beraber gitmiş olacaktır. Şeref Üsküp bu bilgileri toplayarak çalışmalarına temel kaynak olarak kullanmıştır. Elde ettiği bilgilerin genelde birinci el kaynaklardan olması ortaya koyduğu bilgileri daha da değerli kılar.

---

[91] Şükriye Üsküp, Sözlü Görüşme, 15.03.2007
[92] Cem Üsküp, Sözlü Görüşme, 16.10.2006

Resim….: Şeref Üsküp, Burhan Özfatura ve Efeler

Şeref Üsküp'e göre zeybekliğin başlangıcı, Konya Selçukluları'na dayanır. İstila edilen yerlerin hudut bölgelerinde halktan kurulan asayiş gönüllülerinden ibaret olan bu teşkilat, ganimet için düşman taraflarına akınlar da düzenlerlerdi. Hudutlar Ege Denizi'ne dayanınca bu vurgunlar içe kaymış, iş eşkıyalığa dönmüştür. Aynı durum daha sonraları Rumeli'de de olmuştur[93]. Efeleri kıyafetleri ile ilgili şöyle bir yorumda bulunur Üsküp; "*Büyük bir ihtimalle deniz korsanlarını taklit etmişlerdir. Kısa don özentisini onlardan aldıkları, külahı da bizim geleneklerimize uydurdukları anlaşılmaktadır*[94]*"*.

Şeref Üsküp, efelerin Milli Mücadeleye katılmaları için; "*Bu dağ adamlarının, kanun kaçaklarının Milli Mücadele'ye toptan katılmaları olayı, onları onurlandırmış, eşkıya imajını silerek birer kahraman vatansever yapmıştır. Bu zaten onlarda var olan Efelik adap ve mertliğinin bir tezahürüdür*[95]*"*. Ayrıca Şeref Üsküp, efelerin kendilerine milli mücadeleye katılmaları için telkinlerde bulunulmasa da onların bu onurlu mücadeleye katılacağından emindir. Bunun da nedenini şöyle açıklar: " Aslında yiğitlik

[93] Şeref Üsküp, Ege'de İlginç Olaylar, s.47
[94] Şeref Üsküp, Ege'de İlginç Olaylar, s.47
[95] Şeref Üsküp, Milli Mücadelede Efeler, Önsöz

teması üzerine kurulmuş efelik ve onun mensupları memleket elden giderken ırz, namus, din gibi değerler rencide olurken bu adamların seyirci kalması beklenemezdi[96] Şeref Üsküp'ün efeliğe kattığı tüm anlamlar ve yakıştırmalar arasında hiç şüphesiz en güzeli efeliği *"Efeler Ege'nin bir parçasıdır. Ege insanının haksızlığa karşı isyanının dağlardaki macerasıdır[97]"* şeklinde ki yorumudur. Ona göre efeliğin sonunu getiren şey haberleşme araçlarının köylere kadar ulaşması olmuştur. Çekilen telgraf hatları ile takip müfrezelerinin haberleşmesi daha kolay olmuştur ve efelerin yakalanmaları an meselesi olmuştur[98].

Resim…: Üsküp ve Çakıcı Efe'yi vuran Bayındırlı Mülazım Mustafa Efendi (solda)

[96] Şeref Üsküp, Milli Mücadelede Efeler, s.103
[97] Şeref Üsküp, Hey Gidinin Efe'si, s.84
[98] Şeref Üsküp, Milli Mücadelede Efeler, s.77

Yukarıda sözünü ettiğimiz nedenlerden dolayı Şeref Üsküp'ün matbaası efelikle ilgilenenler için bir çekim merkezi idi. Bu konuda belgesel çekmek isteyen televizyoncular ya da araştırma yapan bilim adamları Şeref Üsküp'ün kapısını da çalardı. Ülke dışından Efelerle ilgili araştırma yapan uzmanlar da Üsküp'ü ziyaret etmiştir. Buna örnek olarak; Japon Prof. Morro Ono'nun İzmir seyahatinde matbaaya gelmesi gösterilebilir. Ege zeybeklerini incelemek için yurdumuza gelen Morro Ono 1993 yılının Nisan'ında Hür Efe Gazetesini de ziyaret etmiştir.

Gerek günlük sohbetler ve işler için, gerekse de milli bayramlar sebebiyle Şeref Üsküp'ün matbaası ve önü her daim şenlikti. Milli bayramlarda efeler Şeref Üsküp'ü ziyaret ederler ve matbaanın önünü bayram yerine çevirirlerdi. Şeref Üsküp'ün ardından matbaanın önündeki bu gelenek, özellikle 9.Eylül'ler de oğlu Cem Üsküp tarafından yaşatılmaya çalışılmaktadır.

Şeref Üsküp'ün efelere ve efeliğe yaptığı hizmetler kuşkusuz çok büyüktür. O hayatı boyunca bu kültürün yaşatılmasına ve tanıtılmasına çalıştı. Efelere olan bu tutkusu sorulduğunda "heves" olarak nitelendirir bu duyguyu, Şeref Üsküp ve şöyle der; " *Ödemiş'te doğmuşum. Ödemiş dediğiniz zaman akla efeler gelir, bende efe hikâyeleri dinleyerek büyüdüm. Ayrıca bir gazeteci olarak; Yörük Ali Efe, Karaerkek Mehmet Efe, daha birçok efe ile Çaylılı Mehmet Efelerle son zamanlarında görüşme fırsatı buldum. Dolayısıyla bu konu ilgimi çekti ve büyük bir istekle yıllardır bu mevzunun içindeyim*[99]*"*.

Şeref Üsküp'ün efelikle ilgili çalışmaları Ödemiş İlk Kurşun Derneği'nce ödüllendirilmek istenmiş ve Üsküp'ü dernek başkanı yapmak istemişlerdir. Fakat Şeref Üsküp bunu kabul etmemiştir ve bunun üzerine de dernek yöneticileri Onu "fahri başkan" sıfatı ile onurlandırmışlardır.

Milli Kütüphane Vakfı eski Başkanı Necdet Öklem Şeref Üsküp'ü bir konferans vermesi için kütüphaneye davet etmişti. Bu daveti seve seve kabul eden Üsküp, Milli Kütüphanenin geleneksel Perşembe konferanslarından birini 1995 Nisanında vermiştir. Üsküp efelerle ilgili bütün bilgi birikimini kitaplarına aktarmayı kendisine bir görev kabul etmiştir ve bütün boş zamanını bu konuyu araştırmaya harcamıştır. Bunun sonucu olarak çalışmalarını " Çakıcı Efe, Milli Mücadele de Efeler ve Hey Gidinin Efe'si" adlı

[99] Ömür Şahin, İzmir'de Çağdaş Bir Efe Şeref Üsküp, s.14

kitaplarında toplamıştır. Ayrıca efelik kültürüne ve efeliğe yapmış olduğu hizmetler dolayısıyla Uluslar arası İzmir Araştırma Merkezi tarafından Şeref Üsküp'e "Zeybek Kültürü" ödülü verilmiştir. Kitaplarına olan tutkusu o kadar çoktu ki daktilosunun başından saatlerce kalkmazdı. Çocukları Onu hala daktilosu başında not alırken hatırlamaktadırlar[100].

1.6. SİYASİ HAYATI VE GÖRÜŞLERİ

1.6.1.Türkiye Köylü Partisi

Herkesin bir siyasi görüşü, düşüncesi olduğu gibi, tabi ki Şeref Üsküp'ün de bir siyasi duruşu vardı. Onu bu açıdan tanımlamak gerekirse; muhafazakâr, milliyetçilik duyguları ağır basan, milli değerlerine bağlı, temelde sağ görüşlü bir kimsedir[101]. İçerisinde yer aldığı siyasi oluşumlar bu görüşün bir ispatı niteliğindedir.

Şeref Üsküp'ün bu tarz bir yapı da olmasının birçok nedeni olabilir. Bu nedenlerin başında yetişmekte olduğu dönemi sayabiliriz. O yıllarda yaygın olan milliyetçilik fikri Onu etkilemiş olabilir. Ayrıca etken olarak ta her fırsatta dile getirdiği Atatürk sevgisi ve tarih bilinci de buraya eklenebilir. Bir başka unsur da yetiştiği çevredir. Şeref Üsküp'ün çocukluğu Ödemiş'te geçmişti. Ödemiş ve çevresi milliyetçiliğin yaygın olduğu, desteklendiği bir yerdi. Bu durumda siyasi görüşlerinin şekillenmesinde etkilidir. Son olarak sayacağımız bir başka unsur da babası Adem Lütfü Bey'dir. Babası ile yakın diyebileceğimiz görüşlere sahipti. Adem Lütfü Bey'in geniş tarih bilgisi, anlattığı hikayeler, askerlik anıları Onun milliyetçi duygularını okşamış, harekete geçirmiş olabilir.

Siyasi alandaki faaliyetleri parti il başkanlığından pek öteye gitmeyen Şeref Üsküp, Türkiye Köylü Partisi[102]'nin İzmir İl Başkanlığı görevini üstlenen ilk kişidir. Onun siyasi yaşam da pek aktif bir rol almamasının nedenini eşi Şükriye Hanım; matbaasını ve İzmir'i çok sevmesine bağlar ve bu yüzden kalkıp ta Ankara'ya

[100] Cem Üsküp, Sözlü Görüşme, 16.10.2006
[101] Cem Üsküp, Sözlü Görüşme, 16.10.2006
[102] bkz.: Tarık Zafer Tunaya, Türkiye'de Siyasal Partiler (1859-1952) , 1952, İstanbul, s.744

gitmediğini belirtir[103]. Katıldığı bu parti aslında bir sınıf organizasyonuna dayanmıyordu. Bazı aydınların, köylülerin hayat seviyesini yükseltmek ve halkın köy meselelerine ilgisini uyandırmak arzusunu ifade ediyordu[104].

Partinin kurucuları ve idarecileri arasında; Ord. Prof. Ethem Menemencioğlu, Prof. Remzi Oğuz Arık, Tahsin Demiray, Cezmi Türk, Yusuf Ziya Ekber gibi isimlerin yer aldığı yaklaşık doksan kişi vardı[105]. Türkiye Köylü Partisi'ne bir süre sonra Liberal Köylü Partisi iltihak etmiştir.

Şeref Üsküp'ün içinde yer aldığı bu siyasi organizasyon isminden de anlaşılacağı gibi köyü, köylüyü temel alan bir yaklaşım içindeydi. Memleketin kalkınabilmesi için büyük köylü kitlesinin harekete geçirilerek, daha iyi yaşam şartlarına sahip olması hususu parti programını baştan sona etkilemiştir[106].

Partinin özel bir yayın organı yoktur. Şeref Üsküp parti de görev almasına rağmen, gazetesinde parti ile ilgili herhangi bir propagandaya girişmemiş, yanlı bir tutum sergilemekten kaçınmıştır. Bu durum Şeref Üsküp'ün yazılarından ve gazetede çıkan diğer haberlerden kolayca anlaşılabilmektedir. Örnek olarak; Türkiye Köylü Partisi ile ilgili olarak gazetede verilen ilk haberin tarihi 12.Şubat.1958'dir. Bu tarihten Şubat-1959'a kadar tespit edebildiğimiz kadarıyla, parti ile ilgili yalnızca dokuz adet haber yayımlanmıştır[107]. Yayımlanan bu haberler de içerik yönünden sıradan, olağan haberlerdi.

Türkiye Köylü Partisi'nin 30 İl ve 120 kaza da teşkilatı vardı, fakat gerçek kuvveti bilinmiyordu. 1955'te yapılan IV. Parti Kongresi, Köylü Partisi'nin idealizmi bir yana bırakılırsa, orijinal bir siyasi görüşü olmadığını ortaya koydu.

Köylü Partisi 1957 seçimlerinden sonra Cumhuriyetçi Millet Partisi ile birleşti, böylece siyasi sahadan çekilmiş oldu[108].

---

[103] Şükriye Üsküp, Sözlü Görüşme, 15.03.2007
[104] Kemal Karpat, Türk Demokrasi Tarihi, s. 368
[105] Tarık Zafer Tunaya, Türkiye'de Siyasal Partiler (1859–1952), 1952, İstanbul, s.744 ve devamı
[106] Tarık Zafer Tunaya, a.g.e
[107] Bkz: Öznur Açıl, Hür Efe Gazetesi Biblografyası (1948–1997), Afyon Kocatepe Üniv. Tarih Bölümü, Lisans Tezi, 1998
[108] Kemal Karpat, Türk Demokrasi Tarihi, s.368

1.6.2. Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi

Yeni kurulan partinin adı Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi oldu. Şeref Üsküp de bu yeni çatı altında faaliyetlerine devam etti. CKMP 1961 Genel Seçimlerinde %14 oy alarak üçüncü parti olma başarısını göstermiştir. 1962 yılında parti de bir bölünme yaşanır. Partinin önemli isimlerinden Osman Bölükbaşı partiden ayrılarak Millet Partisi'ni ikinci kez kurdu. Şeref Üsküp CKMP'nin İzmir İl Başkanlığı'nı sürdürürken, yerel seçimlerde partisinin İzmir Belediye Başkan adayı seçilir. Fakat bu seçimi kaybeder.

Partinin kurucularından Tahsin Demiray ve Ethem Menemencioğlu Şeref Üsküp'ün yakın arkadaşlarıydı. İleri ki yıllarda Alparslan Türkeş'in Hindistan'dan döndükten sonra partiye katılmasıyla, Şeref Üsküp'ün Türkeş ile olan dostluğu başlar. Alparslan Türkeş, 22–23.Şubat.1964'te yapılan CKMP kongresinde Dündar Taşer ve arkadaşlarıyla birlikte bu partiye katılmış ve kısa süre içinde etkin bir konuma gelerek 1965'te yapılan CKMP Büyük Kongresinde Genel Başkan seçilmiştir[109]. Alparslan Türkeş ile Şeref Üsküp arasında çok yakın bir ilişki mevcuttu. Bu dostlukları uzun yıllar sürmüş, Şeref Üsküp'ün particilik faaliyetlerini resmen sonlandırmasından sonra da devam etmiştir. İki aile birbiriyle düzenli olarak görüşür, birbirlerine ziyarette bulunurlardı. Alparslan Türkeş İzmir'e her geldiğinde Şeref Üsküp'ü ziyaret eder, yaz aylarında fırsat buldukça Üsküp'ün Balıklıova' da ki yazlığına misafir olurdu. Türkeş, Üsküp ailesinin mutlu günlerini de unutmayıp Şeref Üsküp'ün küçük oğlu Can'ın sünnet düğününü de şereflendirmişti[110].

[109] http://www.mhp.org.tr/partimiz/tarihce.php
[110] Şükriye Üsküp ve Cem Üsküp Sözlü Görüşme

Resim…: Türkeş ve Üsküp'ün Çocukları

1.6.3. Milliyetçi Hareket Partisi

CKMP'nin 8–9 Şubat 1969 Olağanüstü Büyük Kongresinde partinin adı Milliyetçi Hareket Partisi olarak değiştirildi. Şeref Üsküp'ün Türkeş ile olan dostluğundan, partinin İzmir teşkilatındaki mevkisinden bahsetmiştik. Üsküp bir dönem parti il başkanlığı yapması ve faal bir rol oynamasına rağmen bir süre sonra bu işlerden elini eteğini yavaşça çekmiş, gazetesine ve kitaplarına yönelmiştir. Bununla ilgili olarak farklı bir düşünceyi oğlu Cenk Üsküp belirtir. Onun verdiği bilgilere göre; Şeref Üsküp "Ülkücü Komando Kampları" olarak bilinen kamplarda görev almıştır. Bu oluşumların yasal olmaması sebebiyle, partinin herhangi bir sorunla karşılaşmaması için parti deki kayıtlarını sildirdiği belirtilir[111]. Şeref Üsküp siyasi içerikli konulardan pek konuşmadığından, konu hakkında aile içerisinde fazla bir bilgiye sahip olan kimse yoktur. Cenk Üsküp te bu bahsi geçen olayları çok sonraları babasının arkadaşlarından duyduğunu söyler.

Adı geçen bu kamplar MHP Gençlik Kolları, Ülkü Ocakları Birliği, Genç Ülkücüler Teşkilatı, Milli Türk Talebe Birliği'nin organize ettiği, yönettiği, maddi ve manevi yönden desteklediği, gençliği fikri ve fiziki yönden yetiştirmek ve onlara

[111] Cenk Üsküp, 15.03.2007

Turancılık Ülküsünü vermek gayesiyle 1968 yılı yaz aylarından itibaren yurdun muhtelif il ve ilçelerinde kurulmuştur[112].

Kaynak Yayınları arasından çıkan "Ülkücü Komando Kampları – AP Hükümetinin 1970'te Hazırlattığı MHP Raporu" adlı kitapta bu hususta bir takım bilgilere ulaşmak mümkündür. Kitabın içeriği; 20.Ekim.1978'de Aydınlık Gazetesi tarafından yayımlanmıştır. 1970 yılında Adalet Partisi Hükümetinin MHP hakkında hazırlattığı iddia edilen dosya, bir süre sonra basına sızmıştır. Dosyada MHP'nin faaliyetleri ve fikirleri etraflıca inceleniyor, komando kampları, bu kamplarda faal rol oynayan ve MHP milletvekilleri arasında yer alan kişiler ve emekli subaylar açıklanıyor. Rapor İçişleri Bakanlığı'nda Haldun Menteşeoğlu ve Emniyet Genel Müdürlüğü'nde Ömer Naci Bozkurt'un bulunduğu dönemde hazırlandı[113]. Bu rapora satırlarımız arasında yer vermemizin nedeni; bir zamanlar Şeref Üsküp'ün de bu çalışmalara kısmen de olsa katılması ve rapor da adının geçmesiyle ilgilidir.

Rapora göre İzmir İli içerisinde bu tür üç kamp kurulmuştur. Bunlardan birinin Şeref Üsküp'ün Balıklıova'daki arazisi olduğu iddia edilmektedir.

Resim… : Alparslan Türkeş ve Üsküp Balıklıova'daki yazlıkta

[112] Ülkücü Komando Kampları, Kaynak Yayınları No: 214, 4.Basım, 1997, İstanbul, s.14
[113] Ülkücü Komando Kampları, kapak yazısı

Bir diğer kamp ise Şeref Üsküp'ün yakın arkadaşı olan Rıfat Baykal'ın arazisindeki kamptır. Raporda Şeref Üsküp ile ilgili husus şu şekilde belirtilir: " *MHP Gençlik Kolu ile Ülkü Ocakları mensupları için parti üyesi Şeref Üsküp'e ait İzmir Karaburun İlçesi Balıklıova Köyüne 2 km. mesafede bulunan arazide bir komando kampı açılmıştır. Kamp masrafları Kemal Fedai Coşkuner'in gayretiyle makbuz mukabili halktan toplanmıştır*[114]*"*.

Bu bilgilere karşılık Şeref Üsküp'ün eşi Şükriye Hanım bunların abartıldığını öyle çok büyük bir olay olmadığını belirtir. O günleri şöyle anlatır: " *Rıfat Baykal'ın büyük bir yeri vardı bizim yazlığın yanında. Orada çocuklar çadır kurdular, birkaç kasa gazoz aldılar. Orayı öyle talim gibi kullanırlardı. Bir süre sonra, Akın Kıvanç diye bir gazeteci vardı Yeni Asır'dan, gazetesinde " Ülkücü Komando Kampları kuruldu, çocuklar talim ettiriliyor" falan dedi. Hâlbuki öyle bir şey yoktu. Büyük bir olay değildi bu*[115].

Şeref Üsküp'ün oğlu Cenk Üsküp'e göre olayların büyümesi üzerine Şeref Üsküp bu işlerden uzaklaşmıştır: " Bir yerden sonra olaylar babamı da aştı, Rıfat Baykal ve babam çok amatör bir ruhla bu işlere başlamıştı…[116]". Sonuç olarak şunu diyebiliriz ki, Şeref Üsküp bu tür faaliyetlere girişmiş ancak bunları kötü amaçlar uğruna değil de, tamamen iyi niyetlerle amatör bir ruhla yapmıştır. Fakat olaylar sonraları onun beklemediği bir şekilde gelişmiş, böyle olunca da bu konulardan uzak durmaya çalışmıştır. Şeref Üsküp'ün ailesinin verdiği beyanatlar da bu kamp meselesinin ilk zamanlar için biraz abartıldığı anlaşılmaktadır.

Seksen üç yıl gibi uzun bir süre yaşam süren Şeref Üsküp, Cumhuriyet tarihimize damgasını vuran birçok olayı gördü. Maalesef tez çalışmamız sırasında yaşlılığa bağlı olarak oluşan hastalıklarından dolayı, kendisiyle bir röportaj yapma fırsatı doğmadı. Biz de bu açığı çevresindeki insanlarla konuşarak, kitaplarını, makalelerini okuyarak kapatmaya çalıştık. Ömrü süresince üç askeri müdahaleye tanık olan Şeref Üsküp, bu konulardan konuşmaktan, yorum yapmaktan hoşlanmazdı ve

[114] Ülkücü Komando Kampları, s. 18
[115] Şükriye Üsküp, Sözlü Görüşme, 15.03.2007
[116] Cenk Üsküp, Sözlü Görüşme, 15.03.2007

özellikle kaçınırdı. Fakat hal ve hareketlerinden özellikle 12.Eylül.1980 askeri müdahalesine karşı olduğu söylenemez[117].

Şeref Üsküp'ün Kenan Evren'e ayrı bir sempatisi vardı. 1991 yılında Milli Kütüphane'deki bir toplantı da Evren ile karşılaşmış ve sohbet etme fırsatı yakalamıştır.

Resim….: Kenan Evren ve Can Üsküp

27.Mayıs.1960'ta İhtilal olduğu sırada matbaasında olan Üsküp, sokağa çıkma yasağı olunca geceyi orada geçirmek zorunda kalmıştı. O dönemde en çok Demokrat Parti'nin baskı ve sansürlerinden rahatsızlık duyduğunu sık sık dile getirirdi[118]. Demokrat Parti yönetimini zaman zaman eleştirse de, doğru gördüğü uygulamalarına da satırlarında yer vermekten çekinmezdi. Memleketin içerisinde bulunduğu türlü türlü problemlerde iktidarın sorumluluğu olduğu gibi, halkın yaşayış biçiminin de etkisi olduğunun altını çizen Üsküp, ülkemizin bir büyük gerçeğini şu şekilde dile getirmiştir: *" Bugünkü mevcut sıkıntılar iktidarın ileri sürdüğü sebepler (gelişmenin sıkıntısı) olmakla beraber, bizce yarı yarıya da kabahat cemiyetimizin yaşayış şartlarının pek fantezileşmesindendir. Bu yaşayış zengin bir memleket için tabii bir hak ise de bizim*

[117] Cem Üsküp, Sözlü Görüşme, 16.10.2006
[118] Şükriye Üsküp, Sözlü Görüşme, 15.03.2007

için henüz erkendir. Yorganımıza göre ayağımızı uzatmayışımız, türlü lüks maddelerin evlerimize girişi, sıralaması pek uzun sürecek bir sürü masraf kapıları açışımız, hem fert olarak hem hükümet olarak hatalıyız. Bu müsriflik, bu hesapsızlık içimize sinmişken Sayın Menderes ne yapsın?"[119].

[119] Hür Efe Gazetesi, 16.08.1957

II. BÖLÜM

ESERLERİ

İçindekiler: 2.1.Makaleleri

2.2. Kitapları

2.1. MAKALELERİ

2.1.1. EFE GAZETESİ'NDE ÇIKAN MAKALELERİ

1. İlhan Sipahipoğlu'na – 17.Nisan.1948
2. İki Yapı – 1.Mayıs.1948
3. Sipahioğlu'na - 1.Mayıs.1948
4. Tufeyli – 22.Mayıs.1948
5. Evleneyim Demiştim – 5.Haziran.1948
6. Gayretkeşlik Şaheseri – 26.Haziran.1948
7. İri Fındıklar - 26.Haziran.1948
8. Akılları da Uzasa – 3.Temmuz.1948
9. Platonik Aşıklar - 3.Temmuz.1948
10. Evlenme Bahsında - 3.Temmuz.1948
11. Ödemiş Gazetesi'nin Perde Arkası Muharririne - 10.Temmuz.1948
12. Kurbağalar - 24.Temmuz.1948
13. Bir Yanlışlık - 31.Temmuz.1948

2.1.2. GÖKÇEN EFE GAZETESİ'NDE ÇIKAN MAKALELERİ

1. Atsız Milli Birliği Kundaklıyor mu? – 25.Nisan.1951
2. Sayın Menderes'in Dikkatine – 13.Mayıs.1951
3. Çilemiz Efendimiz – 30.Temmuz.1951
4. Ödemiş'in Talihsiz Başı – 16.Ağustos.1951

2.1.3. HÜR EFE GAZETESİ'NDE ÇIKAN MAKALE VE ÖYKÜLERİ

1. Radyo Çocuk Kulübü - 28.Ağustos.1948 -Mk-
2. Ara Sıra - 02.Ekim.1948 -Shb-
3. Ormana mı Kaçtı? - 23.Ekim.1948 -Mk-
4. Makamları da Mülklerinden midir? - 27.Kasım.1948 -Mk-
5. Şehir Meclisinden Tipler - 27.Kasım.1948 -Mzy-

6. Anam Hanımcık Bir Gelin Arıyor - 04.Aralık.1948 -Mk-
7. Kabahat Piç - 25.Aralık.1948 -Mk-
8. Medet Hamamcıbaşı - 01.Ocak.1949 -Mk-
9. Hamamcıbaşı Kim imiş? – 08.Ocak.1949 -Mk-
10. PTT ve Mavi Boncuk - 15.Ocak.1949 -Mk-
11. Allah Belamızı Versin - 29.Ocak.1949 -Mk-
12. Valide Gelin Bulmaktan Vazgeçti - 05.Şubat.1949 -Shb-
13. Hop Burada Hop İzmir'de Bilin Bakalım Bu Kimdir? - 19.Şubat.1949 -Mk-
14. Bilmece Bildirmece - 19.Şubat.1949 -Mzy-
15. Keneflere Layık Görülen Gençlik - 12.Mart.1949 -Mk-
16. Saadetlü, Feametlü Efendimiz - 19.Mart.1949 -Mk-
17. Hoşt - 26.Mart.1949 -Mk-
18. Bir Kapıda On Dilenci - 02.Nisan.1949 -Mk-
19. Ayşe Seni Kaçırmaya Geliyorum - 09.Nisan.1949 -Mk-
20. Halk Evi Ticarethanesinde Bacak Teşhiri - 16.Nisan.1949 -Mk-
21. Kıpti Sirkatini Söyler - 07.Mayıs.1949 -Mk-
22. Kapalı Mektup - 04.Haziran.1949 -Mk-
23. Ağlama Taşı - 11.Haziran.1949 -Mk-
24. Hokkabaz Sizsiniz - 18.Haziran.1949 -Mk-
25. Kulüplere Particiliği Sokmak İsteyenler Gençliği Karşısında Bulacaktır - 09.Temmuz.1949 -Mk-
26. Ayranımız Yok İçmeye… - 06.Ağustos.1949 -Shb-
27. Ulus Gazinosu -27.Ağustos.1949 -Shb-
28. Saltanat Arabalı Müdür - 17.Eylül.1949 -Shb-
29. Hamam - 24.Eylül.1949 -Shb-
30. Türk'ün Sesi - 22.Ekim.1949 -Shb-
31. Baba Hindi – 29.Kasım.1949 -Shb-
32. Bazı Utanmazlara Cevap Veriyoruz - 17.Aralık.1949 -Mk-
33. Yok mu Ya!...- 17.Aralık.1949 -Shb-
34. Ticaret Odası Başkanı Şimdi de Kanun Vaazı Oldu - 31.Aralık.1949 -Mk-
35. Halkevi Ticarethanesinde Bir Hamam Eksik - 31.Aralık.1949 -Shb-

36. DP Kıraathanesi ve CHP Sineması - 07.Ocak.1950 -Mk-
37. Mezbelelik Olan Kabristan - 07.Ocak.1950 -Shb-
38. Alavere Dalavere - 14.Ocak.1950 -Shb-
39. Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı Öüfettişi Sayın T. Çakıroğlu'na - 21.Ocak.1950 -Mk-
40. Canım Ayşe - 21.Ocak.1950 -Shb-
41. Henüz Hayatının Baharında Olan Bir Gencin Gözyaşları - 28.Ocak.1950 -Mk-
42. Ödemiş'te İktisadi Buhran Var - 04.Şubat.1950 -Mk-
43. Mustaefendi Amcamız - 04.Şubat.1950 -Shb-
44. Sayın Fethi Uyguner'den VSD için Bir Dilek - 11.Şubat.1950 -Mk-
45. Mutahhar'ın Gazetesi - 11.Şubat.1950 -Shb-
46. Bir Vatandaş ve Seçimler - 18.Şubat.1950 -Mk-
47. Mutahhar Başoğlu'na Cevap - 25.Şubat.1950 -Mk-
48. Koca Efe Ödemiş, Kardeşinin Felaketine Sırtını Çevirmiş Particilikle Meşgul - 18.Mart.1950 -Mk-
49. Milli Hisleri Su Götürür, Dini Akideleri Çiğneyip Geçen Mazisi Karanlık İnsanları Meclise Gönderemeyiz - 25.Mart.1950 -Mk-
50. Ödemiş Ziraat Bankası Hakkında - 01.Nisan.1950 -Mk-
51. Necdet İncekara ve Bu Gazete - 01.Nisan.1950 -Shb-
52. Haydi Kalkın Arkadaşlar - 08.Nisan.1950 -Mk-
53. Koloriziko Necdet Bey - 08.Nisan.1950 -Shb-
54. Necdet Bey'den Bir Rica - 26.Nisan.1950 -Shb-
55. Efendiler Bu Memleket Sizin Olduğu Kadar da Bizimdir de! - 29.Nisan.1950 -Mk-
56. Bizim Efendiye - 29.Nisan.1950 -Shb-
57. CHP, DP ve MP'nin Ödemiş'teki Kuvveti Nedir? - 03.Mayıs.1950 -Mk-
58. Allah, Kendinden Evvel Bu Memlekete Hizmet Edecekleri Muvaffak Etsin - 10.Mayıs.1950 -Mk-
59. Saygısız Bir Gazeteye Cevap - 20.Mayıs.1950 -Mk-
60. Bizim Ali Efe - 27.Mayıs.1950 -Shb-
61. Gören Tutan Parmağını Kaldırsın - 31.Mayıs.1950 -Shb-

62. Başlıksız - 10.Haziran.1950 -Shb-
63. Bizim Müftü Bizden Zındık - 16.Haziran.1950 -Shb-
64. Bazı Dedikodulara Cevap Veriyoruz - 22.Temmuz.1950 -Mk-
65. Başlıksız - 07.Ekim.1950 -Shb-
66. Bay Şükrü İmer Ne İstiyor? - 09.Aralık.1950 -Shb-
67. Oh Olsun! - 30.Mart.1951 -Shb-
68. Yıkarım Bre! - 06.Nisan.1951 -Shb-
69. Bayındırlı Merhum Mustafa Efendi Çakırcalıyı Anlatıyor - 06.04.1951-11.05.1951-3 Tefrika -Hty-
70. Sevgilim Evleniyormuş - 13.Nisan.1951 -Shb-
71. Atsız Milli Birliği Kundaklıyor mu? - 27.Nisan.1951 -Mk-
72. Sayın Menderes'in Dikkatine - 11.Mayıs.1951 -Shb-
73. İncekara - 02.Haziran.1951 -Shb-
74. Çaylılı Mehmet Efe Anlatıyor - 02.06.1951- 06.06.1951- 3 Tefrika -Hty-
75. Ahmet Okçular'dan Beklediğimiz 06.Haziran.1951 -Mk-
76. Gazetemizi Niçin 100 Para Satıyoruz? - 16.Haziran.1951 -Mk-
77. Kaymakam Zeki Beyi Kimler Müdafaa Ediyor? - 04.Temmuz.1951 -Mk-
78. Sovyet Rusyası'nın Siyasetinin Hedefi - 30.Temmuz.1951 -Mk-
79. Çilemiz Efendimiz - 30.Temmuz.1951 -Shb-
80. Ödemiş'in Talihsiz Başı - 06.Ağustos.1951 -Mk-
81. Necdet İncekara ve Sadık Giz'i Seçmenlerine Hesap Vermeye Davet Ediyorum - 18.Ağustos.1951 -Mk-
82. Tavşan Dağa Küsmüş - 28.Ağustos.1951 -Shb-
83. Satılmış Kim? - 01.Eylül.1951 -Shb-
84. Necdet İncekara Hesap Veremez, Çünkü! - 12.Eylül.1951 -Mk-
85. Necdet İncekara İle Bir Konuşma - 24.Eylül.1951 -Mk-
86. Ödemiş'in Bozulan İktisadi Durumu ve İncekara'nın Düşünceleri - 29.Eylül.1951 -Mk-
87. Efe'yi Kaybettik - 29.Eylül.1951 -Shb-
88. Milleti İkiye Ayırdık - 03.Ekim.1951 -Mk-
89. Okuyucularla Bir Konuşma - 10.Ekim.1951 -Mk-

90. Aydın ve Havalisi Kahramanı Yörük Ali Efe - 22.10.1951-05.11.1951- 2 Tefrika -Hty-
91. Hükümet ve Tütüncüler - 19.Kasım.1951 -Mk-
92. Türk Tütünün İstikbali - 26.Kasım.1951 -Mk-
93. Ali Hoca Meselesi - 08.Aralık.1951 -Mk-
94. Yeni Ufuklar - 22.Aralık.1951 -Mk-
95. Ali Hoca, Hoca Ali - 19.Ocak.1952 -Shb-
96. Başlıksız - 23.Şubat.1952 -Shb-
97. Sönen Ödemiş ve Müsebbibleri - 29.Şubat.1952 -Mk-
98. Tunus Meselesi ve Biz - 28.Mayıs.1952 -Mk-
99. Kaymakam Zeki Tunca'dan Gençliğin Beklediği - 28.Haziran.1952 -Mk-
100. Göz Yummayız - 16.Ağustos.1952 -Mk-
101. Besmele Basın - 23.Ağustos.1952 -Mk-
102. Efe - 23.Ağustos.1952 -Shb-
103. Beşinci Yıla Girerken - 30.Ağustos.1952 -Mk-
104. Dinime Söven Bari Müslüman Olsa - 30.Ağustos.1952 -Shb-
105. Belediye Başkanına Cevabımız - 20.Eylül.1952 -Mk-
106. Kaymakam Zeki Tunca'nın İki Cephesi - 27.Eylül.1952 -Mk-
107. Yuhalanan Üye - 18.Ekim.1952 -Shb-
108. Halkmısın, Demokratmısın - 31.Ocak.1952 -Shb-
109. Salihli Bize Örnek Olmalı - 11.Nisan.1953 -Mk-
110. Yok mu Ya!.. - 18.Nisan.1953 -Shb-
111. 23.Nisan - 23.Nisan.1953 -Shb-
112. Seçimleri Hangi Parti Kazanacak? - 07.Nisan.1954 -Mk-
113. İlhandan ve İncekara'dan Beklediklerimiz - 17.Mayıs.1954 -Mk-
114. Uyguner ve İki Hatıra - 14.Aralık.1956 -Hty-
115. Neşir Hayatımızın 10. Yılı - 01.Ağustos.1957 -Hb-
116. Menderes Ne Yapsın - 16.Ağustos.1957 -Mk-
117. Hüseyin Perhiz - 28.Ağustos.1957 -Shb-
118. Var-gel ve İncekara - 30.Ağustos.1957 -Shb-
119. Ramazan Fıkrası - 26.Mart.1958 -Fkr-

120. Çakıcı Mehmet Efe Hayatı ve Maceraları - 04.Nisan.1972 -Mk-
121. Hz. Süleyman ve Saba Melikesi - 20.Aralık.1980 -Hky-
122. İki Kadın - 20.Aralık.1980 -Hky-
123. Ayının Kibarlığı - 20.Aralık.1980 -Hky-
124. Kabir Duası - 20.Aralık.1980 -Hky-
125. Tek Gözlü İnsanlar - 19.Ocak.1981 -Hky-
126. Hoca Ağa ve Sultan - 19.Ocak.1981 -Hky-
127. Yoğurtçu Güzeli - 19.Ocak.1981 -Hky-
128. Hz. Ömer ve Yahudi - 19.Ocak.1981 -Hky-
129. Buzlu Rakı - 15.Ocak.1982 -Hky-
130. Ördek Kanadında Su Kalmaz - 15.Ocak.1982 -Hky-
131. Hayal ve Gerçek -15.Ocak.1982 -Hky-
132. Ters Dünya - 15.Ocak.1982 -Hky-
133. Deli - 15.Ocak.1982 -Hky-
134. 5000 Senelik İddia - 15.Ocak.1982 -Hky-
135. Kaybolan Bebek - 15.Ocak.1982 -Hky-
136. Vuslatını Satan Cariye - 15.Ocak.1982 -Hky-
137. Deveni Bağla Namaza Öyle Dur - 15.Ocak.1982 -Hky-
138. Ad - 15.Ocak.1982 -Hky-
139. Altın Ağaç - 15.Ocak.1982 -Hky-
140. Korku - 15.Ocak.1982 -Hky-
141. Vakitsiz Ezan - 14.Ekim.1983 -Hky-
142. Çoban ve Köpeği - 14.Ekim.1983 -Hky-
143. Hikaye - 14.Ekim.1983 -Hky-
144. Fil ve Tavşan - 14.Ekim.1983 -Hky-
145. Hikaye - 14.Ekim.1983 -Hky-
146. Nuşirevan ve Mezdek - 14.Ekim.1983 -Hky-
147. Kasap ve Hikayesi - 13.Aralık.1985 -Hky-
148. Evliyaların Atı - 13.Aralık.1985 -Hky-
149. Utandırılan Kız- 13.Aralık.1985 -Hky-
150. Hikaye - 13.Aralık.1985 -Hky-

151. Serencam - 13.Aralık.1985 -Hky-
152. Fotografi - 13.Aralık.1985 -Hky-
153. Başlıksız - 14.Mart.1986 -Hky-
154. Yalancı - 21.Mart.1986 -Hky-
155. Çöpçatan - 21.Mart.1986 -Hky-
156. Hikaye - 21.Mart.1986 -Hky-
157. Bey ve Üç Oğlu - 18.Mart.1987 -Hky-
158. Şifalı Otlar ve Kuvvet Macunu - 24.Ağustos.1987 -Mk-
159. Efe Öyküleri - 03.Şubat.1984 -Hky-
160. İlk Kurşun - 16.Mayıs.1989 -Shb-
161. Urla Fatih Camii'nin Sütunları - 20.Mayıs.1990 -Mk-
162. İzmir Gureba Hastanesinin Yapımında Kullanılan Taşlar - 21.Mayıs.1990 -Hb-
163. Para Yağmuru - 25.Haziran.1990 -Mk-
164. Denizde Kalan Köprü - 10.Eylül.1990 -Shb-
165. Egeli Kovboylar - 18.Eylül.1990 -Hb-
166. Akrep Sokmasında Okunan Dua - 27.Eylül.1990 -Shb-
167. Simavna Kadısı Şeyh Bedrettin Tire'de Müşterikiyanı Yayıyor - 30.Ekim.1990 -Hb-
168. Karakolda Sabıka Dosyası Olan Kedi - 20.Kasım.1990 -Hty-
169. Türkiye'de İlk Gece Futbol Maçı Ege'nin Bir Köyünde Oynanmıştı - 04.Aralık.1990 -Shb-
170. Eskinin Ağır Vasıtaları Develer - 12.Aralık.1990 -Shb-
171. 150 Yıl Evvel Leylekler İçin Kurulan Vakfiye-i Leylak - 19.Aralık.1990 -Shb-
172. Vali Kazım Paşa'nın Öfkesi - 26.Aralık.1990 -Shb-
173. Behçet Uz'un Büyük Derdi - 03.Ocak.1991 -Shb-
174. Altay Başkanı Burteçin'in Çinhindi Macerası - 07.Ocak.1991 -Shb-
175. Sultan Abdülhamit'e İçme Suyu Urla'nın Güzelbahçe Köyünden Giderdi - 09.Ocak.1991 -Shb-
176. 150 Yıl Önce Avrupa'ya Sülük İhracatı - 14.Ocak.1991 -Shb-
177. İzmir'i 30 Yıl Yangınlardan Koruyan Adam - 16.Ocak.1991 -Shb-

178. Köyde Kimse Kalmadı ama Okul Var Karakol Faaliyette - 18.Ocak.1991 -Shb-
179. Urla Üzüm Diyarı Bugün Üzüme Hasret - 25.Ocak.1991 -Shb-
180. Urla'lı Dondurmacı Cavit Baba - 29.Ocak.1991 -Shb-
181. Bayındır Camilerinde Okunan Sala için Açılan Dava - 01.Şubat.1991 -Shb-
182. Zeybeklerin Kısa Don Giymeleri - 05.Şubat.1991 -Shb-
183. Ege'de Esir Ticareti - 13.Şubat.1991 -Shb-
184. Korsan Korkusu - 25.Şubat.1991 -Shb-
185. Halikarnas Balıkçısının Kahve Ağacı - 12.Mart.1991 -Hb-
186. Halikarnas Balıkçısı Mahkemede - 15.Mart.1991 -Shb-
187. Didim Harabelerinde Bir Yılan ve Prof. Afet İnan - 21.Mart.1991 -Shb-
188. Eşkıyadan Korunmak İçin Yapılan Kuleler - 01.Nisan.1991 -Shb-
189. Caddelere Zeytin Ağacı Diken Başkan - 05.Nisan.1991 -Shb-
190. Meryem Ana Evi Bir Rüya Sonucu Bulunmuştu - 09.Nisan.1991 -Hb-
191. İzmirli Sabatay Sevi - 24.Nisan.1991 -Shb-
192. Avuçiçi Kadar Heykelciğin Yarattığı Heyecan - 26.Nisan.1991 -Shb-
193. Bodrumlu Heredot Anlatıyor - 29.Nisan.1991 -Shb-
194. Madalyasını Devlete Bağışlayan Ödemişli Gazi - 01.Mayıs.1991 -Shb-
195. İzmir'de İlk Resmi Balo - 13.Mayıs.1991 -Shb-
196. Konak Meydanında Son İdamlar - 15.Mayıs.1991 -Shb-
197. Sehpadan Kaçan İdam Mahkumu - 17.Mayıs.1991 -Shb-
198. Truva Hazineleri - 23.Mayıs.1991 -Shb-
199. Milli Mücadelede Efeler - 29.05.1991-06.12.1991-2 Tefrika -Mk-
200. Ege'de İlk Gazoz - 28.Mayıs.1991 -Shb-
201. Mithat Paşa'nın Musevi Hafiyesi - 12.Haziran.1991 -Shb-
202. Aydınlı Ahmet Efe Padişah Huzurunda - 29.Temmuz.1991 -Shb-
203. İzmir'de Kurulan Şimendifer Mektebi - 22.Ağustos.1991 -Shb-
204. Atatürk'ün Ödemişli Arkadaşı - 16.Eylül.1991 -Shb-
205. Kara Sinek - 16.Eylül.1991 -Hky-
206. İzmir'in Asansörü Bir Kaza Sonucu Yapılmıştı - 20.Eylül.1991 -Shb-
207. Celal Bayar'ın Başına Dert Açan Efe - 25.Eylül.1991 -Shb-

208. Partililerin 41 Yıl Önce İzmir'de Unuttukları Adam - 04.Ekim.1991 -Shb-
209. Atatürk'ü Nasıl Gördüm - 09.Ekim.1991 -Shb-
210. İsmet Paşa İle - 22.Ekim.1991 -Shb-
211. Ege'ye Hayran Bir Büyükelçi - 01.Kasım.1991 - Shb-
212. Sarılop Amerika'da -04.Kasım.1991 -Shb-
213. Atatürk ve Efeler - 07.Kasım.1991 -Shb-
214. Celal Bayar ve Gazeteci Yalman Ödemiş'te - 22.Kasım.1991 -Shb-
215. Paykoç Baba - 04.Aralık.1991 -Shb-
216. İzmir'de ilk Dergi - 30.Aralık.1991 -Shb-
217. Yılan Öpen Adam - 30.Aralık.1991 -Shb-
218. Eski Vali Paşalar - 29.Ocak.1992 -Shb-
219. Çakıcı Efe ve Ödemişli İki Mühendis - 26.Mart.1992 -Shb-
220. İzmir'in Kavakları - 14.Mayıs.1992 -Mk-
221. Zarı Ağa İzmir Panayırında - 29.Mayıs.1992 -Shb-
222. Ege'den Amerika'ya Gönderilen Develer - 24.Haziran.1992 -Shb-
223. Sultan Mecid Mausoleum Kalıntılarını İngilizlere Hediye Ediyor - 06.Ağustos.1992 -Shb-
224. Saraçoğlu'nun Unutulmaz Dersi - 19.Eylül.1992 -Shb-
225. İzmir'in Maraşlı İlk Taşra Muhabiri: Kemal Ormancıoğlu - 12.Ekim.1992 - Shb-
226. İzmirli Aziz Polikarp'ın Yakılması - 20.Ekim.1992 -Shb-
227. Kraliçe II.Elizabeth İle Pul Değiş Tokuşu - 27.Ekim.1992 -Shb-
228. Kordonboyuna Palmiyelerin Dikiliş Macerası - 02.Aralık.1992 -Shb-
229. 8 Yaşında Tercüme Ettiği Kitabı Yayınlanan İzmirli Çocuk - 19.Ocak.1993 - Shb-
230. Şeyh Sait'in Oğlu Yıllarca İzmir'de Yaşamıştı - 09.Şubat.1993 -Shb-
231. İzmir Aşığı Karı-Koca Sheldonlar ve Gravürleri - 16.Şubat.1993 -Shb-
232. Ahmet Haşim'in İzmir de Yazıdığı Şiir - 20.Şubat.1993 -Shb-
233. Olaylar Babamı Hem Hürriyet Kahramanı Hem 31.Martçı Yapmıştı - 20.Şubat.1993 -Hty-

234. Vilayet Avlusundaki Çınara Çıkılıp Ezan Okunuşu ve Konak Camiinin Yapılışı - 02.Mart.1993 -Shb-
235. Güneri Cıvaoğlu Gazeteciliğe 45 Yıl Önce İzmir Beyler Sokağında Başlamıştı - 09.Mart.1993 -Shb-
236. Vali Kazım Paşa'nın Arabası - 16.03.1993-27.04.1993, 3 Tefrika -Shb-
237. Ödemişli Derviş Hacı İsmail Efendi İle Nazım Hikmet'in Buluşması - 23.Mart.1993 -Shb-
238. Tarihi Yeşil Tire'ye Bir Zamanlar Gemiler Yanaşırdı - 06.Nisan.1993 -Shb-
239. Atatürk ve Paşa Kazım - 20.Nisan.1993 -Shb-
240. İzmir'in Merkezinde Unutulan İdeal Bir Okul - 05.Mayıs.1993 -Shb-
241. Ödemiş'te Dört İdam - 12.Mayıs.1993 -Shb-
242. Paşaya Parti Kurduran 3 İzmirli - 19.Mayıs.1993 -Shb-
243. Eski Hamamlarda Kullanılan Harç - 25.Mayıs.1993 -Shb-
244. Demokrat İzmir Gazetesinin Tahrip Edilişi - 16.Haziran.1993 -Shb-
245. 800 Devenin Kayboluşu - 19.Temmuz.1993 -Shb-
246. Ödemiş'te Şehir Oteli ve Dedezade Lokantası - 29.temmuz.1993 -Shb-
247. Japon Efeler - 17.Ağustos.1993 -Shb-
248. Vali Kazım Paşaya Ödemiş Tıraşı - 02.Eylül.1993 -Shb-
249. Ahmet Dalyanoğlunun Viskisi ve Telsizi - 22.Eylül.1993 -Shb-
250. Maksim Gorki'nin Arkadaşı Atatürk'ün Davetlisi Olarak İzmir'de - 07.Ekim.1993 -Shb-
251. Mevhibe Hanıma Gölcük'te Verilen Hediye - 12.Ekim.1993 -Shb-
252. 2000 Yıl Önce Çeşme Barbunları Roma Sofralarında - 22.Ekim.1993 -Shb-
253. Paşam Şu çocuğun Gözlerine Bak - 10.Kasım.1993 -Shb-
254. İzmir Valisi Kazım Paşaya Öğretmenlerin Sitemi - 24.Kasım.1993 -Shb-
255. Paykoç Baba - 07.Aralık.1993 -Shb-
256. Kültürpark Fikrini Araşilov mu Verdi? - 20.Aralık.1993 -Shb-
257. Vali Paşanın Elhamra Sinemasında Yaptığı Muziplik - 29.Aralık.1993 -Shb-
258. Kazım Dirik Paşadan Anılar - 13.Ocak.1994 -Hty-
259. Sınıf Arkadaşım Necip Fazıl Kısakürek - 28.Ocak.1994 -Hty-
260. TBMM'de ilk Kadın Saylovlardan Biri Karşıyakalı idi - 14.Şubat.1994 -Shb-

261. Kazım Karabekir Paşa Eşini İzmir'den Seçiyor - 02.Mart.1994 -Mk-
262. Enver Dündar İle Oynadığımız Tavla ve Birkaç Anı - 18.Mart.1994 -Hty-
263. Saraçoğlu'nun Almanya'dan Getirdiği Ekonomistler Heyetinin Şaşkınlığı - 05.Nisan.1994 -Mk-
264. Sarıkışla'nın Yapılışı ve Yıkılışı - 23.Nisan.1994 -Mk-
265. Vali Kazım Paşa ve Gazeteciler -09.Mayıs.2004 -Hty-
266. Lidya Kralının Altınları - 19.Mayıs.1994 -Mk-
267. Kazım Paşa Birgi Çakırağa Konağında - 10.Haziran.1994 -Hty-
268. Yeni Asır, Şevket Bilgin ve Bir Anı - 09.Eylül.1994 -Hty-
269. Makbule Hanım ve Eşi Halil Efe - 07.Ekim.1994 -Mk-
270. Ben okul Kapatan Vali Olmam - 28.Ekim.1994 -Hty-
271. Bir Davet Ata'yı İzmir Suikastından Kurtarmıştı - 10.Kasım.1994 -Hty-
272. Şardağ ve Birkaç Anı - 05.Aralık.1994 -Hty-
273. İzmir'de iki Balo - 31.Aralık.1994 -Hty-
274. Celal Bayar'ı Aldatan Kahya - 25.Ocak.1995 -Hty-
275. İzmir Körfezinde Balinalar - 18.Şubat.1995 -Mk-
276. Çakıcı Efe'nin Fotoğrafı - 15.Mart.1995 -Hty-
277. Fevzi Çakmak Yunanlılarla Ortak Süngerciliğe Mani Olmuştu - 26.Nisan.1995 -Hty-
278. Çakıcı Mehmet Efe'nin Ölümü Hakkında - 27.Mayıs.1995 -Hty-
279. Çakıcı Efe'nin Yaptırdığı Seyrekli Köyü Yolu - 25.Eylül.1995 -Mk-
280. 50 Yıl Önce Konak Meydanında Babasının İdamını Seyrederken Bayılan Kız - 30.10.1995-07.11.1995, 2 Tefrika -Hty-
281. Atatürk Yanaklarımdan, Şah Pehlevi Alnımdan Öpmüştü - 10.Kasım.1995 -Hty-
282. Yazarımız Nebahat Büke'yi Kaybettik - 10.Ocak.1996 -Shb-
283. Ragıp Gümüşpala'ya Verdiğimiz Ziyafet - 25.Ocak.1996 -Shb-
284. Kasım Gülek, İnönü'nün İzmir Ziyareti - 25.Ocak.1996 -Hty-
285. Hırsızlara Bahşiş Veren Adam - 21.Mart.1996 -Mk-
286. Saraçoğlu ve Kazım Dirik'ten Alınacak Ders -12.Haziran.1996 -Mk-
287. Kıvanç ve Birkaç Anı - 29.Kasım.1996 -Hty-

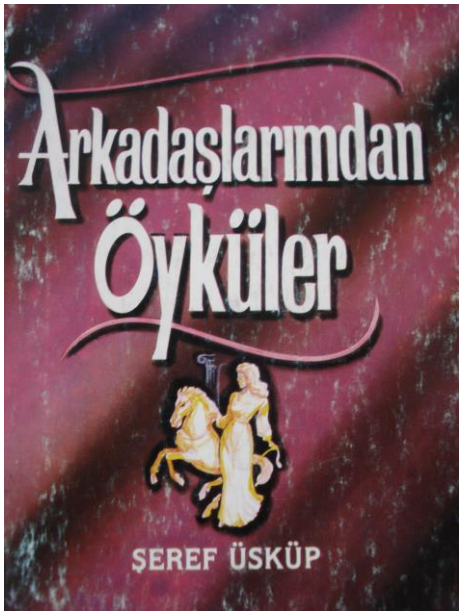
288. Kenan Paşa'nın Heykelinin Yapılış Öyküsü - 21.Şubat.1997 -Shb-
289. 31.Mart Olayında Babam - 28.Mart.1997 -Shb-
290. 48 Yıl Önce Gazetemizin Tertiplediği Futbol Turnuvası - 30.Nisan.1997 -Hty-

2.2. KİTAPLARI

2.2.1 ARKADAŞLARIMDAN ÖYKÜLER, Hür Efe Gazete ve Matbaası, İzmir, 1993, 144 sayfa.

İnsanların ilim ve fikir hayatlarının gelişimine ailesinin, tahsilinin, yaşadıklarının katkısı kadar da çevresindeki arkadaşlarının da çok büyük bir katkısı vardır. Şeref Üsküp, arkadaşlarının vaktiyle kendisine anlatmış olduğu hikâyeleri bu kitabında toplamıştır.

Kitaptaki hikâyelerin bir kısmını arkadaşları bizzat yazıp Üsküp'e teslim etmişler, bir kısmının da ana temasını yine arkadaşları vermiş, bir kısmına da arkadaşları isimler vererek yazara eserin ortaya çıkmasında yardımcı olmuşlar.[120]

Çalışmada kimisi eğlenceli, kimisi ibretlik, kimisi de heyecan verici toplam 27 ayrı öykü bulunmaktadır. Şeref Üsküp bu kitabının öykü yazma istek ve sevgisinden doğduğunu belirtir. Kitap yazarın daha önceden yazmış olduğu "Akardaşlarımdan Öyküler" isimli çalışmasının bir devamı niteliğindedir.

Bu eserde yalnızca Üsküp'ün arkadaşlarının anlattığı hikâyeler yoktur. Birkaç tarihi hikayenin yanında, Şeref Üsküp'ün rahmetli babası Adem Lütfü Bey'in de 31.Mart olayları sırasında başından geçen trajikomik öykü de anlatılır. Adem Lütfü Bey olayların olduğu tarihlerde 31.Mart Vaka'sında kilit rolü olan Avcı Taburlarında görevli bir asker imiş.

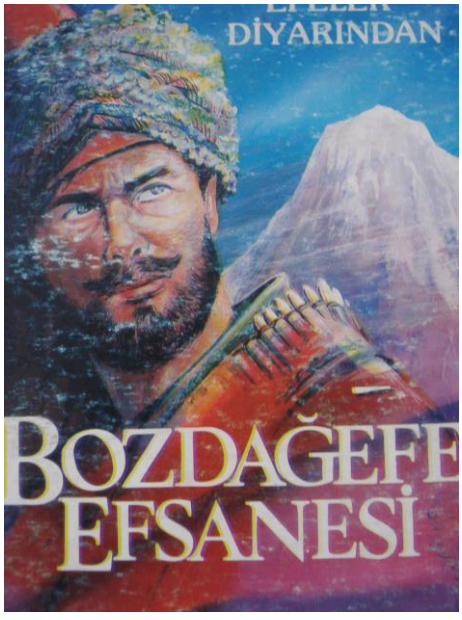
[120] Şeref Üsküp, Arkadaşlarımdan Öyküler, s.125

O buraya 1908 yılı içerisinde Manastır'daki acemi birliğinden gönderilmiş. Şeref Üsküp 31.Mart olayları için; "Olaylar babamı hem hürriyet kahramanı hem de 31 Martçı yapmıştı" der.[121]

2.2.2. BOZDAĞEFE EFSANESİ, Hür Efe Gazete ve Matbaası, İzmir, 1994, 125 sayfa

Şeref Üsküp'ün önsözünü 1992 yılında Urla-Karapınar'da yazdığı bu denemesi iki bölümden oluşur. Birinci bölümde hikaye olarak anlatılan Bozdağefe Efsanesi, ikinci bölümde senaryo haline getirilmiştir. Yazarımız bu senaryoyu o dönemlerde Ankara Televizyonu'na göndermişse de pek ilgi görememiştir.

Öykünün yazılmasına ünlü Çakıcı Efe'nin torunu rahmetli Bedriye Öztürk vesile olmuştur. Onun anlattığı bir hikâyeden yola çıkılarak bu eser kaleme alınmıştır. Tabi ki yazar bu hikâyeyi doğrudan okuyucuya aktarmamış, içine bir takım efsanevi öğeleri koymayı unutmamıştır. Okuyucuya da içinden bu efsanevi öğeleri çıkararak olayın özünü bulmak kalıyor. Gerçek olan bu olayın yüzyılın başlarında geçtiği belirtiliyor.[122]

Olay Bozdağ Yaylasında yaylayan Sarı Yörük Aşiretinin başından geçer. Aşiretin Ağası, Ege Dağlarının Efesi başı dumanlı Bozdağ'ı bir canlı gibi görmekte ve onun güçsüzlere, sevdalılara, kendisine sığınanlara yardım ettiğine inanmaktaydı. Bu inancı ona kendisinden önceki atalarından miras kalmıştı.

Ağa aşiretinin erlerinden bir genci evlendirmek ister. Ancak evlendirmek istediği kızın bir yavuklusu ortaya çıkar ve ağadan bu konuda merhamet etmesini diler. Fakat ağa buna razı gelmez. Genç adamı oracıktan kovdurur. Bu olay sonrası genç ortalardan kaybolur ve ardından olanlar olur. Ağa ve aşiretinin başına

[121] Şeref Üsküp, a.g.e. , s.61
[122] Şeref Üsküp, Bozdağefe Efsanesi, s.8

olmadık işler gelmeye başlar. Ağa da tüm bunların sebebinin o genci kovması nedeniyle olduğunu Bozdağ'ın kendisini cezalandırdığını etrafına söylenir durur…

Hikâye kısaca yukarıda özetlediğimiz gibi gelişir gider. Üsküp, bu çalışmasında yalnızca hikâyeyi anlatmakla kalmaz, Ege'nin o muhteşem doğasını da gözler önüne serecek tasvirler yapar. Ayrıca yine satır aralarında o dönemlerde yaşayan göçebe Yörük aşiretlerinin de yaşam tarzları hakkında bilgiler edinmek mümkündür.

2.2.3. ÇAKICI EFE, Hür Efe Gazete ve Matbaası, İzmir, 2002, 2. baskı, 288 sayfa

Çakırcalı Mehmet Efe'nin hayat hikâyesini anlatan bu çalışma, Şeref Üsküp'ün uzun yıllar yaptığı araştırmalar sonucu ortaya çıkmıştır. Kitabın ilk baskısı 1975 yılında yapılmış, ikinci baskısı da yine Hür Efe Matbaasında 2002 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu baskısında bir takım eklemelere ve düzenlemelere gidilmiştir.[123]

Bu kitapta sırasıyla Çakıcı Efe'nin dağa çıkış öyküsü, üç kez istiman edip yüze inmeleri, yaptığı evlilikler ve eşleri, müfrezelerle yaptığı kovalamacalar, baskınları, cinayetleri ve son olarak ta ölümü anlatılmaya çalışılmıştır.

Çakıcı Efe öyle sıradan bir eşkıya değildi. Efelik hususunda başlı başına örnek alınan ve çok korkulan bir efe idi. Fakiri gözetip, kollaması, dindarlığı, halk ile olan ilişkileri, halkı ezen ağa ve zabitan takımına karşı gelmesi onu sıradan eşkıyalardan ayıran başlıca özellikleri idi. Halk Çakıcı'ya hem saygı duyardı, hem de çok korkardı.

Halk devletten çok ondan korkar olmuştu. Devlet otoritesinin sarsıldığı durumlarda otorite boşluğu bu şekilde doldurulmaktaydı. Çakıcı'nın Ege'deki 15 yıllık saltanatında halkın desteği önemli rol oynar. Özellikle de Yörük obaları önemli bir ikmal ve saklanma yeri olarak kullanılırdı.

Çakıcı'nın 3 kez yüze indiğini belirtmiştik. Onun devlete pek güveni olmadığından, hükümetle antlaşmalar yapar ve ancak taleplerinin kabul edilmesiyle yüze inerdi. Bu itimatsızlığının nedeni de; babası Çakırcalı Ahmet Efe, Yörük Osman, Büyük Cerid ve Gâvur İmam gibi efelerin önce affedilip, sonradan ortadan kaldırılmalarıdır. İşte bu yüzden "kancık Osmanlı" tabirini kullanırdı.

[123] Bunların başında ilk baskıda Çakıcı'nın resmi ile ilgili olan bir yanlışlık giderilmiştir ve birinci baskıyla ilgili çeşitli görüş ve eleştiriler ikinci baskı da okuyucuya aktarılmıştır.

Çakıcı öyle çok kalabalık gruplar halinde dolaşmazdı. Çete efradı 5–6 kişiyi aşmazdı. Fakat elbette muavin çeteleri de bulunmaktadır. Çete paraya ihtiyaç duyduğunda yada yüze ineceklerinde son vurgunlarını yapacaklarında, yörenin zenginlerinden gözlerine kestirdiklerini kimi zaman dağa kaldırıp fidye alırlar yada doğruca baskın yapıp, paralarını alıp giderlerdi. Çakıcı yalnızca bu kişilerle uğraşmamış, bölgede kol gezen Arnavut, Rum ve Çerkez eşkıyaya da göz açtırmamıştır. Bu durum ona karşı bu kesimlerin nefretini daha da körüklemiş, takip müfrezelerinin çoğu bu gruplardan seçilmiştir.

Resim…: Çakıcı Efe Kitabı'nın Kapağı

Efe o kadar güçlenmiş ki, nerdeyse devlet içinde devlet halini almış. Yazarın belirttiğine göre İzmir'deki İngiliz asıllı Witali ailesinin Çakıcı'ya önemli destekleri olmuş. Bu desteklerinin başında çetenin ellerindeki silahların temini gelir. Çakıcı'nın müfrezelere karşı ateş üstünlüğünü bu şekilde tedarik ettiği iddia edilmektedir. Öyle ki, zaptiye de çakmaklı tüfek varken, Çakıcı eline martin tüfeği almış. Zaptiye de ve jandarmada uzun uğraşlar sonunda martin varken, bu kez de Çakıcı yine bu dostları sayesinde mavzeri almıştır.[124]

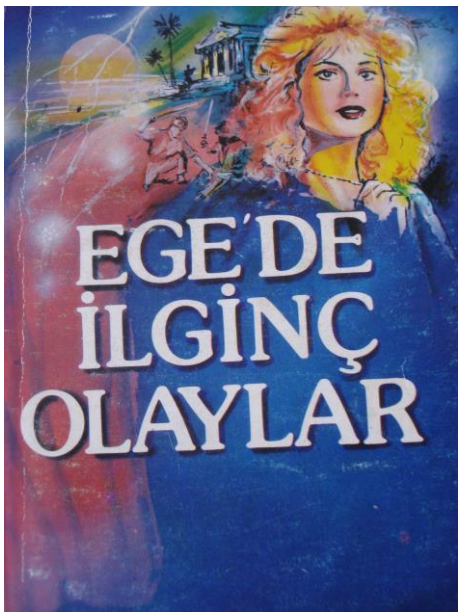
Kısacası Çakıcı 15 senelik şekavedinde jandarmaya, zaptiyeye, fakir fukaraya haksızlık edene, Rum, Arnavut ve Çerkezlere kök söktürmüş, önemli bir silahlı gücü

[124] Şeref Üsküp, Çakıcı Efe, s.170

olan, halk tarafından hem sevilen hem de korkulan bir kişilik haline gelmiştir. Çakıcı'nın efeliğe ayrı bir anlam kandırdığı fikri, kanaatimizce kaçınılmazdır.

Kitapta tenkit edilecek birkaç hususu da burada belirtmekte fayda var. Bunların başında eserde dipnot kullanılmaması ve pek fazla tarihlendirmeye gidilmemesi geliyor. Fakat yazarın da daha önceden de belirttiği üzere; bu çalışmalarını bilimsel olarak değil, folklorik bir uğraş olarak değerlendirmek daha yerinde olacaktır.[125]

2.2.4. EGE'DE İLGİNÇ OLAYLAR, Hür Efe Gazete ve Matbaası, İzmir, 1992, 143 sayfa

Ege'de İlginç Olaylar başlıklı bu çalışma aynı adında oluğu gibi Ege Bölgesinde günümüze kadar süre gelen birtakım ilginç olayları aktarır. Anlatılan hikâyelerde herhangi bir zaman kısıtlaması olmaksızın tarih boyunca dillerden dillere dolaşan hikayelerle beraber, bazılarını hiç duymadığımız değişik pek çok olay bu kitapta yer almaktadır. Şeref Üsküp içindeki öykü yazma istek ve yeteneğini bu tür çalışmalarını ortaya koyarak gidermeye çalışmış anlaşılan. Kendisine has üslubu ile olayları okuyucuya aktarır. Kitap bu yönü ile çok güzel bir derleme çalışmasıdır.

Kitabı okudukça bölgenin tarihinde ufak ta olsa eğlenceli bir gezi yapmak mümkündür. Çeşitli devirlerden hikâyelerin bu şekilde toplanması yörenin tarihini, doğasını ve insanını anlamak açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.

Kitapta toplam 67 adet olay aktarılmaktadır. Bu olaylardan kimisi de yazarın başından geçen olaylardır. Yazar burada Atatürk'ü nasıl bir tesadüf sonucu gördüğünü, İsmet İnönü ile olan iki karşılaşmasını okuyucuya aktarır. Bu karşılaşmalarından birinde Üsküp'ün efelere olan ilgisini öğrenen İnönü ona ; *"Ben efeleri senden daha iyi bilirim.*

[125] Şeref Üsküp, Hey Gidinin Efesi, s. 3–4

Silah arkadaşlarımdı. Milli mücadelede vazifelerini kahramanca yapmışlardır…"[126] Diyerek efelere olan ilgi ve alakasını göstermiştir.

Kitapta her biri birbirinden güzel, okuyucuyu sıkmadan rahatça okunan birçok olayın aktarıldığını belirtmiştik. Ama içlerinden bir tanesi vardır ki, ülkesine sevdalı her insanı duygulandıracak olan hikâyeyi burada da aktarmak istiyoruz. "*Madalyasını Devlete Bağışlayan Ödemişli Gazi"* başlıklı hikâyede Gazi Hüseyin Çavuş ile ilgili bir olay aktarılır.

Hüseyin Çavuş çok fakir biri olmasına rağmen devletten ne gazilik maaşı, nede başka bir yerden yardım almaz. Tek varlığı ise göğsünde şerefle taşıdığı İstiklal Madalyasıdır. Ödemişli bir diş hekimi olan Turhan Müdüroğlu her ay ona bir miktar maaş bağlayıp, öldüğünde madalyasını kendisine miras bırakmasını ister. Ancak buna Hüseyin Çavuşun cevabı çok net olur: *"Oğlum bana babamın vasiyeti vardır. Devlet malından bir katre kursağından geçmeyecektir, haramdır. Onda saçı bitmedik yetimin hakkı vardır. Babamın bu vasiyetini ben ömrüm boyunca tuttum. Gazilik maaşımı bile sırf bu yüzden istemedim. Bu madalya da devletindir. Onu ne satabilirim, ne de başkasına verebilirim. Ben öldükten sonra devlet hazinesine kalsın diye Ödemiş Askerlik Şubesi Başkanlığı'na müracaatım bile var…"*[127] *der.*

İşte bu cevap eskiden Türk insanının devletine karşı yaklaşımının en güzel örneklerindendir. Bu durum şu an içinde bulunduğumuz halden ne kadar uzak değil mi? Aynen buna benzer bir olayı, bir dersimiz sırasında hocamız Sayın Tuncer Baykara da anlatmıştı ve ben o zaman bunu pek anlayamamıştım. Bu okuduğum olay sonrası hocamızın söylediklerini herhalde bir ömür boyunca unutmayacağım.

2.2.5. HEY GİDİNİN EFESİ, Hür Efe Gazete ve Matbaası, İzmir, 1988, 135 sayfa

Şeref Üsküp'ün 1988 yılında yayınladığı bu kitabında Çakıcı Efe, Demirci Efe, Yörük Ali Efe gibi tanınmış meşhur efelerle beraber, pek tanınmayan ancak o devirlerde şanı yürümüş birçok efenin birbirinden ilginç öyküleri anlatılmaktadır. Ayrıca kitapta

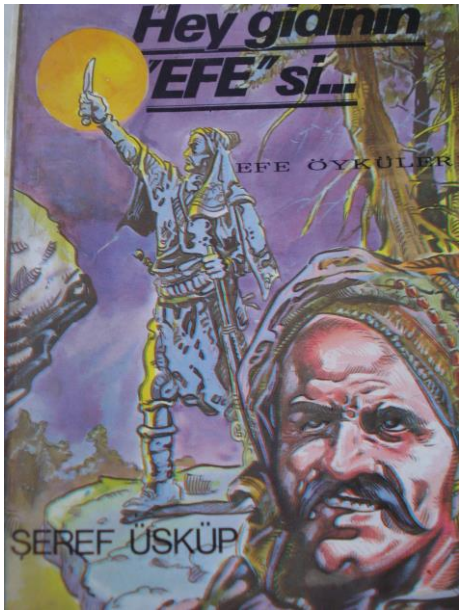
[126] Şeref Üsküp, Ege'de İlginç Olaylar, s.105
[127] Şeref Üsküp, a.g.e., s.126

adı geçen efelerin varsa kendi fotoğrafları yoksa da aile bireylerinin fotoğrafları da bulunmaktadır.

Kitapta anlatılan hikâyelerin bir kısmı Hürriyet Ege Gazetesi'nde 09.04.1986 tarihinde de yayınlanmıştır.[128] Bu yazılar Fikret Kol'un çizdiği resimlerle süslenmiştir ki, bunların birkaçını kitabın son sayfalarında görmek mümkündür.

Kitapta ilgi çekici birçok hikâye mevcuttur. Bunlardan birisi de Demirci Mehmet Efe'nin o zamanlar Galip Hoca olarak bilinen Celal Bayar'ı öldürmek istemesiyle ilgili olan bölümdür. Celal Bayar'ın casus olmasından kuşkulanan Demirci bu sebeple bir ara onu öldürmek istemiş, ancak Yörük Ali Efe bunu engellemiştir. Bu bahsi geçen olayı anlatan hikâye 12.Nisan.1986 da Hürriyet Ege'de yayınlanmıştır ki, bu tarihlerde Celal Bayar da hayatta idi.[129]

Hey Gidinin Efe'si birçok efe öyküsünü barındırmakla beraber aktardığı gerçek hikâyeler ile devrin ruhunu, sosyal durumunu ve Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu hali göstermesi açısından da önemlidir. Hikâyelerle ilgili bir diğer önemli husus ta milli mücadele ile ilgili olan hususdur. Yazar, efelerin Milli Mücadele'ye olan katkılarından bu eserinde de bahsetmiştir. Şeref Üsküp efeliğinde bir adabı olduğunu, bunun sıradan bir eşkıya hareketi değil de kendi içerisinde kuralları ve düzeni olan bir hareket olduğunu belirtip, bunun dışında hareket edenlerin ise "çalıkakıcı" olarak adlandırıldığını söyler.[130]

Hikâyelerin tarihsel yönden gerçekliği sorusuna yazar şu cevabı veriyor: "*Yazdıklarım bazı efelerden, yakınlarından ve bir de o günleri yaşamış kimselerden derlenmiştir. Bu çalışmalar bilimsel bir araştırma değil, folklorik bir uğraştır. ... Biz bu anlattıklarımızı elli yıldır en sahih kaynaklardan derlemeye çalışmışızdır."*[131]

[128] Hürriyet Ege Gazetesi, Nisan 1986
[129] Şeref Üsküp, Hey Gidinin Efesi, s.42
[130] Şeref Üsküp, a.g.e., s.107
[131] Şeref Üsküp, a.g.e., sf:3-4

İçindekiler: Yörük Ali Efe Bir Kamçı Uğruna Bacaklarını Kaybetmişti (9-15), Faruk Yörük Babasını Anlatıyor (15-24), Üç Ovaya Hükmeden Çakıcı Üç Karısına Hükmedemezdi (24-30), İzmir Vilayet Konağında Eşkıyaya Kurulan Pusu (30-37), Demirci Mehmet Efe (37-43), Çaylılı Koca Mehmet Efe'nin Başına Gelenler (43-48), Demirci Mehmet Efe Hem Hakim Hem Cellat (48-56), Gavur İmam ile Gavur Ali (56-68), Sait Paşa'ya Verilen Rüşvet (68-75), Çakıcıların Muskası (76-80), Efenin Gözyaşları (81-83),
Celal Bayar'ın Efeliği (84-88), Çete Ayşe (89-92), Vilayet Basan Efe (92-95), Efenin Ödemiş'te Yaptırdığı Cami (95-106), Üç Teneke Altın (106-112), Ardından Ağıtlar Yakılan Efe (112-119), Kel Hayim Efendi(119-123), Çakıcı Efeyi Kim Vurdu? (123-128) Hürriyet Ege'de Yayınlanan Resimler (128-135).

2.2.6. MİLLİ MÜCADELEDE EFELER, Hür Efe Gazete ve Matbaası, İzmir, 1992, 188 sayfa

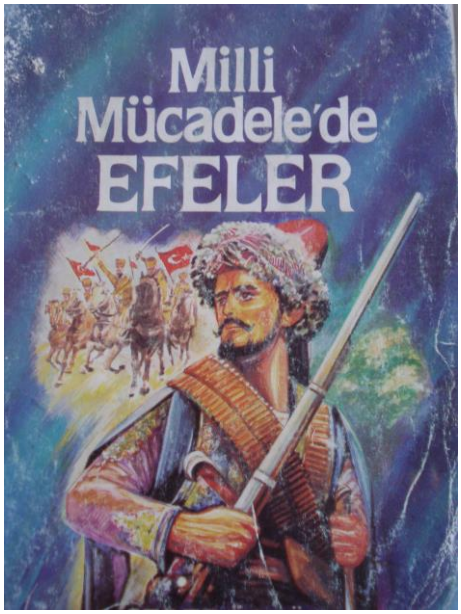
Milli Mücadele ile ilgili birçok eser kaleme alındı bu zamana kadar. Bu çalışmaların her biri mücadelenin değişik yönlerini ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Şeref Üsküp'te kendi ilgi alanı doğrultusunda efelerin mücadeleye katılımı ve katkılarını bu kitabında ele almıştır. Bu eserde; efeliğin ruh yapısı, milli mücadeleye katılışları, efelik nedir?, dağa çıkış sebepleri, efelik adabı, geleneği gibi konular işlenmiştir.

Yazar kitabı yazma amacının; efelerinde en az subaylar kadar milli mücadeleye olan katkılarını göstermek olduğunu belirtir.[132]

Zeybek Grupları Düşmana Karşı bölümünde; Albay Şefik Aker'in "İstiklal Harbinde 57. Tümen Aydın Milli Cidali", Fuat Edip Baksı'nın "Gökçen Efe" ve Celal Bayar'ın "Bende Yazdım" isimli eserlerinden yararlanılarak zeybekliğin kökeni ve zeybekler hakkındaki görüşlere yer verilmiş, son kısmında da yazar bütün görüş ve düşünceleri özetleyerek bunların eksik kalan yanlarını belirtmeye çalışır. Üsküp efeliğin yıllardır süregelen bir olgu olduğunu, yerli halktan aldığı desteği, bölge insanının ruh hali ve tabiatının ve içinde bulunan şartların zeybekliği ortaya çıkardığını belirtir.

[132] Şeref Üsküp, Milli Mücadelede Efeler, sf: 39

Ayrıca efeliğin sonunu da maarifin gelişmesine ve haberleşme şartlarının ilerlemesine bağlar.[133]

Bu kitabın son bölümünde de Milli Mücadele ve İzmir Tarihi'nin tartışmalı mevzularından ilk kurşun olayı ile ilgili çeşitli görüşlere yer verilir. Bizim kanaatimizce Şeref Üsküp'ün bu hususstaki görüşü her şeyi açıklıyor: "İzmir'in işgali olan 15.Mayıs.1919 günü İzmir'in kara günüdür. Asker, sivil yüzlerce şehit verilmiştir. Bu şehitlerden birisi de Hasan Tahsin'dir. Şehitlik mertebesine erişmiş bir vatanseverdir, yüreklidir, yiğittir ama diğer şehitler de en az Hasan Tahsin kadar bu memleketin yiğit çocuklarıdır. Zito!! Diye bağırmadığı için süngülenen Albay Süleyman Fethi Bey, Bnb. Şükrü Bey, Polis Komiseri Giritli Hüseyin Efendi de azizdir. Konak'ta düşman müfrezelerine silahlarını boşaltan ellerde yiğit Ege'nim evlatlarıdır. İlk kurşun hepsinindir."[134]

Kitapta içindekiler bölümü yer almasa da, biz ana başlıkları sıralamaya çalıştık: Milli Mücadele Şuurunun Doğuşu (1–10), Mondros Ateşkes Antlaşması ve Neticeleri (10–18), İlk Direniş Hareketleri (19-28), Ödemiş'te İlk Milli Cephenin Kurulması (29-43),

Yörük Ali Efe ve Malgaç Baskını (44–60), Zeybek Grupları Düşmana Karşı (62–78), Aydın'ın Geri Alınışında Efelerin Rolü (79–82), Demirci Mehmet Efe ve Gökçen Efe'nin Milli Mücadeleye Katılışları ve Faaliyetleri (83–117), Milli Mücadelede Dönüm Noktası (118–130), Denizli'de Üzücü Olaylar (131–146), Belge ve Resimler (147–188).

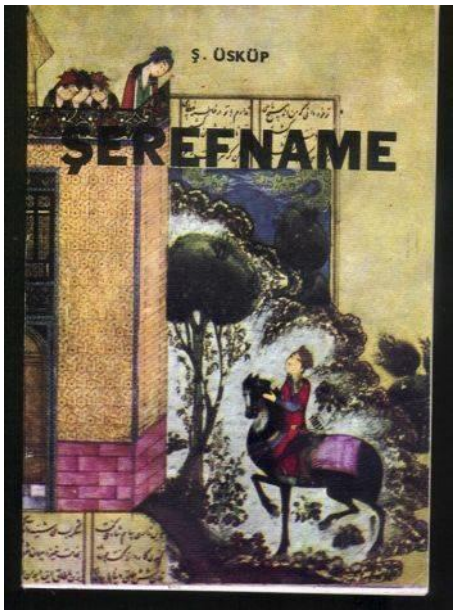
[133] Şeref Üsküp, a.g.e. sf: 62–75
[134] Şeref Üsküp, a.g.e. sf: 148

2.2.7. ŞEREFNAME I-II, Hür Efe Gazete ve Matbaası, İzmir, 1987, Şerefname(170 sayfa), Şerefname II (212 sayfa)

Şerefname I-II adlı bu eserler, yazarın uzun yıllar boyunca sohbet meclislerinde dinlediği, duyduğu ya da başka kaynaklardan okuduğu bir çok hikâyenin, kendince yeniden düzenlenerek kayda geçirildiği bir çalışmadır. Hikâyeler dilden dile aktarılınca kaçınılmaz olarak değişik şekiller alırlar. Şeref Üsküp de bu topladığı hikâyeleri, kendi üslubuyla kısmen de olsa değiştirerek okuyucuya aktarmıştır.

1987 yılında basılan Şerefname, Hür Efe Gazetesi okuyucularına ücretsiz olarak dağıtılmış, eldeki baskının kısa sürede tükenmesi üzerine tekrar basım yapılmayıp, hazırlanmış olan Şerefname II ye birinci kitaptan da hikayeler eklenerek hazırlanmıştır. Yani Şerefname II birinci kitabın bir bakıma genişletilmiş baskısı olmuştur.

Anlatılan hikayeler; Şeyh Sadi'den Ziya Paşa'ya, Hz. Mevlana'dan Ahmet Mithat Efendi'ye, hatta Eflaki'ye, Nizamülmülk'e, Firdevsi'ye, Baki'ye Mehmet Akif'e kadar uzanır. Bu hikâyelerin çoğu güzel özlü sözlerle bitirilerek ana fikir belirtilmeye çalışılmıştır.

" İşi erbabına ver, istiyorsan salah,
Ahbaba iş vereceksen, benden eyvallah "

İçindekiler[135]: Bey ve Üç Oğlu (5), Kasap ve Müşteri (22), Evliyaların Atı (27), Utandırılan Kız (33), Serencam (36), Yılancı (40), Hz. Süleyman ve Seba Melikesi (45), Hz. Ömer ve Yahudi (54), İki Kadın (62), Ayının

[135] Şerefname II den alınmıştır.

Kibarlığı (64), Kabir Duası (65), Tek Gözlü İnsanlar (66), Hoca paşa ve Sultan (68), Yoğurtçu Güzelleri (71), Kurt il At (72), Karasinek (75), Buzlu Rakı (76), Ördek Kanadında Su Kalmaz (77), Hayal ve Gerçek (79), Ters Dünya (81), Deli (83), 5000 Senelik İddia (85), Kaybolan Bebek (86), Vuslatını Satan Cariye (89), Deveni Bağla Namaza Öyle Dur (96), Altın Ağaç (99), Korku (101), Akrep (105), Balinalar (106), Deve ile Eşek (108), Sünnet (112), Manda Kuvveti (115), Aslan ile Serçe (117), Hikâye (120), Yorgancı Baba (124), Masal (133), Hükümdar ve Veliahtları (141), Hocanın Aşkı (145), İmamın Hatası (146), Hikâye (149), Denize Atılan Altınlar (153), Sultanın Emri (156), Paşanın Kestiği Çocuk (159), Mahmut Baba (160), Nuşirevan ve Mezdek (164), Vakitsiz Ezan (180), Çoban ve Köpeği (187), Hikâye (189), Fil ve Tavşan (193), Hikâye (202), Hikâye (207).

SONUÇ

EK I

HÜR EFE GAZETESİ'NİN YAZAR KADROSU[136]

1- Şeref Üsküp
2- Mestan Yapıcı
3- Necdet Öklem
4- Nebahat Büke
5- Turan Akkoyun
6- Kaya Bengisu
7- Mehmet Ali Keskin
8- Hüseyin Ali Sadrüleşrafi
9- Mehmet Dikici
10- Bedri Noyan
11- Tayyar Tahiroğlu
12- Yaşar Aksoy
13- Mustafa Öztürk
14- Altay İşcen
15- İbrahim Atilla Sakka
16- Nesim Yazıcı
17- Tahsin Ünal
18- Kerim Özbekler
19- Mehmet Sırrı Sanlı
20-Fuat Edip Baksı
21-Ziya Somar
22-Hüseyin Öğütcen
23-Nihat Paykoç
24-Şinasi Revi
25-Durmuş Saltukbeyoğlu

[136] Hür Efe Gazetesi Biblografyası (1948–1997), Öznur Açıl, Afyon Kocatepe Üniv. Lisans Tezi

Bu geniş yazar kadrosunun yanı sıra iktibas edilen yazarlarda mevcuttur: Kurt Karaca, Alparslan Türkeş, Halide Edip Adıvar, Halikarnas Balıkçısı, Behçet Kemal Çağlar, Selim Sırrı Tarcan, Hüseyin Cahit, Fazıl Gökçek, Nahide Erman(Şimşir), Cansever Tanyeri, Celalettin Şimşir. Ayrıca Prof. Dr. Tuncer Baykara'nın da bir mektubu gazetede de yayınlanmıştır.

EK - II

Basında Şeref Üsküp

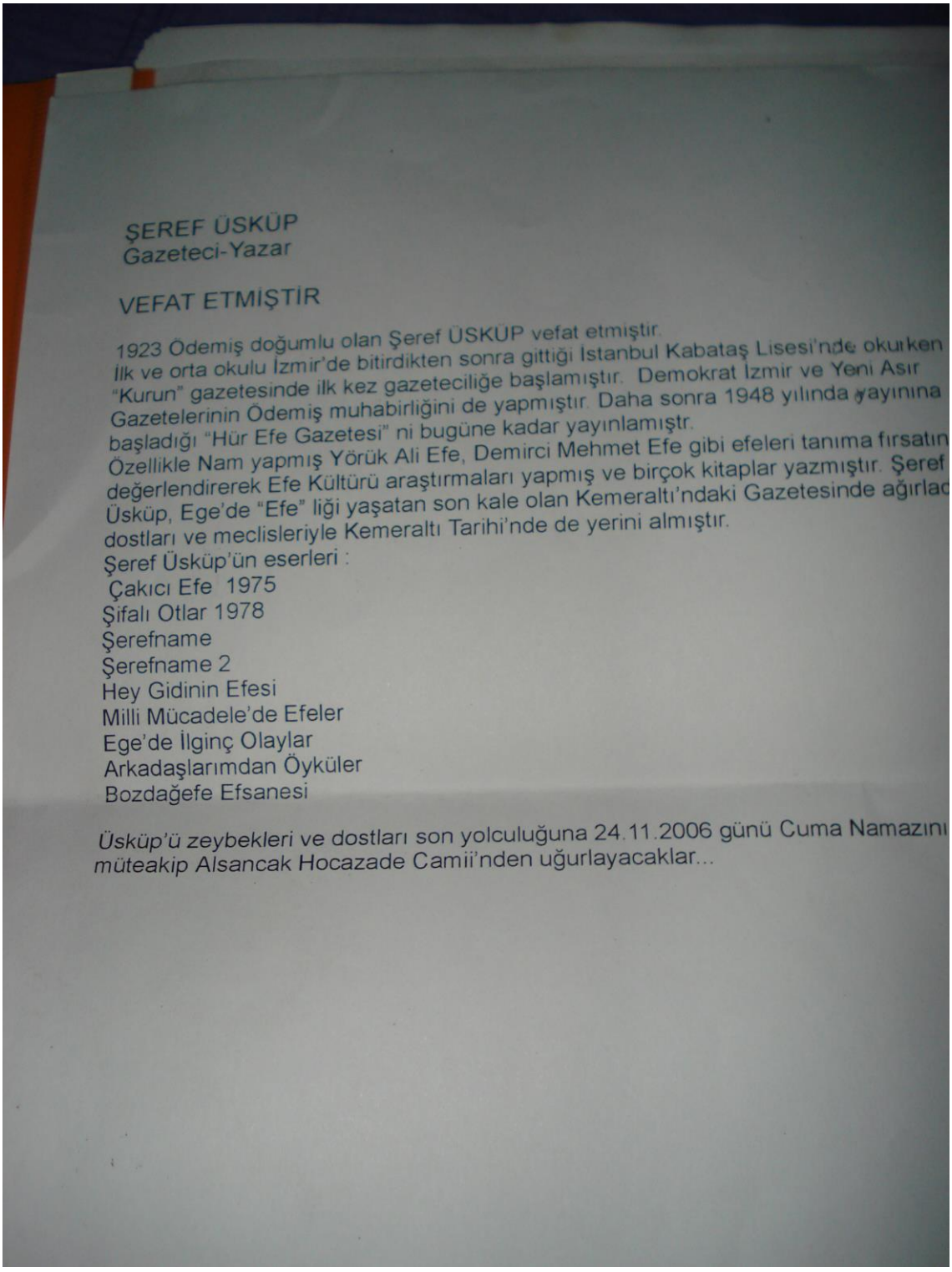
A- Gazeteler

1- Yeni Asır Gazetesi Kültür Sanat Sayfası – "Efelerin Kitabı Yazıldı", Eylül–1992
2- Yeni Asır Gazetesi, Yaşar Aksoy, "Şeref Üsküp'ün Milli Mücadelede Efeler Kitabı Elimden Düşmüyor", Aralık–1992
3- Tarih ve Toplum Dergisi, Durmuş Saltukbeyoğlu, "Milli Mücadelede Efeler", Ocak–1993
4- Türkiye Gazetesi, Gürbüz Azak, "Çakıcı Efe'den Bir Hikâye", 27.06.1993
5- Yeni Asır Gazetesi, "Şeref Üsküp ve Arkadaş Öyküleri", 13.07.1993
6- Yeni Asır Gazetesi, Aydın Bilgin, 25.07.1993
7- Türkiye Gazetesi, Gürbüz Azak, 12.12.1993
8- Yeni Asır Gazetesi, Yaşar Aksoy, 1994
9- Yeni Asır Gazetesi, Yaşar Aksoy, 27.06.1996
10- Yeni Asır Gazetesi, Alaattin Gürırmak, 11.10.1996
11- Yeni Asır Gazetesi, Yaşar Aksoy, 06.11.1997
12- Mehmet Karabel, …
13- Haber Ekspres Gazetesi, Baş Efe Üsküp'ü Efeler Uğurladı, 24.11.2006
14- Akşam Ege Gazetesi, İzmir'in Son Efe'si Efelerle Uğurlandı, 25.11.2006
15- Posta Gazetesi, Sencer Maruflu, Son Efe'yi de Yitirdik, 26.11.2006
16- Hürriyet Gazetesi, Yaşar Aksoy, Ege'den Hür Efe Geçti, 03.12.2006
17- Hürriyet Ege, Cumhuriyete Kanat Gerenler, 20.01.2007
18- Hür Efe Gazetesi, Şeref Üsküp Özel Sayısı, 05.03.2007

B- Kitaplar:

1- Ersal Yavi, Efeler, sf: 7
2- Şinasi Revi, İzmir'de 55 Yıl, 1993, sf: 105

EK - III

ŞEREF ÜSKÜP
Gazeteci-Yazar

VEFAT ETMİŞTİR

1923 Ödemiş doğumlu olan Şeref ÜSKÜP vefat etmiştir.
İlk ve orta okulu İzmir'de bitirdikten sonra gittiği İstanbul Kabataş Lisesi'nde okurken
"Kurun" gazetesinde ilk kez gazeteciliğe başlamıştır. Demokrat İzmir ve Yeni Asır
Gazetelerinin Ödemiş muhabirliğini de yapmıştır. Daha sonra 1948 yılında yayınına
başladığı "Hür Efe Gazetesi" ni bugüne kadar yayınlamıştır.
Özellikle Nam yapmış Yörük Ali Efe, Demirci Mehmet Efe gibi efeleri tanıma fırsatın
değerlendirerek Efe Kültürü araştırmaları yapmış ve birçok kitaplar yazmıştır. Şeref
Üsküp, Ege'de "Efe" liği yaşatan son kale olan Kemeraltı'ndaki Gazetesinde ağırlac
dostları ve meclisleriyle Kemeraltı Tarihi'nde de yerini almıştır.
Şeref Üsküp'ün eserleri :
Çakıcı Efe 1975
Şifalı Otlar 1978
Şerefname
Şerefname 2
Hey Gidinin Efesi
Milli Mücadele'de Efeler
Ege'de İlginç Olaylar
Arkadaşlarımdan Öyküler
Bozdağefe Efsanesi

Üsküp'ü zeybekleri ve dostları son yolculuğuna 24.11.2006 günü Cuma Namazını müteakip Alsancak Hocazade Camii'nden uğurlayacaklar...

Resim 1: Şeref Üsküp'ün Vefatı Sonrası Ajanslara Ailesi Tarafından Verilen Ölüm İlanı

Resim 2: Yeni Asır Gazetesi'ndeki İlan

İzmir'in 'Son Efe'si Efelerle uğurlandı

Efe kültürü üzerine yaptığı araştırmalarla tanınan, bu konuda 9 kitabı bulunan, İzmir'in "Son Efe'si" 83 yaşındaki Şeref Üsküp'ü, son yolculuğunda Efeler yalnız bırakmadı

YAPTIĞI araştırmalarla Efe kültürüne büyük katkıda bulunan Şeref Üsküp hayatını kaybetti. Üsküp'ün cenaze namazı cuma namazını müteakip Alsancak Hocazade Camisi'nde kılındı. Törene ailesi, sevenleri ve Efeler katıldı. Tabutu başında saf tutan Efeler, namazın ardından Üsküp'ü cenaze arabasına kadar omuzlarında taşıdı.

ÖDEMİŞ'TE 1923 yılında doğan Şeref Üsküp, İstanbul Kurun Gazetesi'nde muhabirlik hayatına başladı. İzmir'e döndükten sonra bir süre Demokrat İzmir ve Yeni Asır Gazetesi'nin Ödemiş muhabirliğini yaptı. 1948 yılından bugüne Hürefe isimli gazeteyi yayınlayan Üsküp'ün Efelik tarihi üzerine 9 kitabı bulunuyor. Sezen ÖZSAVRANGİL

25 KASIM 2006 CUMARTESİ

AKŞAM EGE

AKŞAM EGE ihbar hattı Tel: 0232-435-17-17 Fax: 0232-462-60-57 Sesinizi bütün Ege'ye duyurun...

Seferihisar'ın

Resim 3: 25.11.2006 tarihli Akşam Ege Gazetesi

Resim 4: Efeler, Üsküp'ün Tabutu başında

Sancar Maruflu yazıyor

Son Efe'yi de yitirdik

'Baş Efe' Şeref Üsküp

Şeref Üsküp, can dostu Yıldız Efe, Mustafa Yıldız ile konuşurken...

Resim 5: Sancar Maruflu'nun Şeref Üsküp'ün ölümü üzerine yazısı (26.11.2006 tarihli Posta Gazetesi) ve Üsküp ile ilgili bir başka gazete küpürü

Resim 6: Hür Efe'nin Kurucusu ve başyazarı "Baş Efe" Şeref Üsküp, son yolculuğuna Ödemiş'ten gelen efeler tarafından gönderildi .(Haber Express Gazetesi, 24.11.2006)

Resim 7: Kemeraltı 847 sokaktaki Hür Efe İşhanı'nın

Resim 8: Şeref Üsküp'ün Kemeraltı'nda ki Evi

KAYNAKÇA

A. Sözlü Kaynaklar

a.1. Cem Üsküp

a.2. Cenk Üsküp

a.3. Şükriye Üsküp

a.4. Mübeccel (Üsküp) Akman

a.5. Bekir Akman

a.6. Ulvi Puğ

a.7. Hüseyin Ali Sadrüleşrafi

B. Yazılı Kaynaklar

B.1. Gazete Arşivleri

b.1.1. Efe Gazetesi Arşivi (1948)

b.1.2. Demokrat İzmir Arşivi (1949-1951)

b.1.3. Hür Efe Gazetesi Arşivi

b.1.4. Gökçen Efe Gazetesi Arşivi (1951)

B.2. Kitaplar

b.2.1. Öznur Açıl, Hür Efe Gazetesi Biblografyası (1948-1997), Afyon Kocatepe Üni.,1998

b.2.2. Ömür Şahin, İzmir'de Çağdaş Bir Efe "Şeref Üsküp", Hür Efe Matbaası, İzmir, 2002

b.2.3. Şeref Üsküp, Milli Mücadelede Efeler, Hür Efe Matbaası, İzmir, 1992

b.2.4. Çakıcı Efe, Hür Efe Matbaası, İzmir, 2002

b.2.5. Ege'de İlginç Olaylar, Hür Efe Matbaası, İzmir, 1992

b.2.6. Şerefname I-II, Hür Efe Matbaası, İzmir, 1987

b.2.7. Bozdağ Efe Efsanesi, Hür Efe Matbaası, İzmir, 1994

b.2.8. Ege'de İlginç Olaylar, Hür Efe Matbaası, İzmir, 1992

b.2.9. Arkadaşlarımdan Öyküler, Hür Efe Matbaası, İzmir

B.3. Yardımcı Kitaplar

b.3.1. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, I.Cilt

b.3.2. Hasan Mert, Necdet Öklem ve 1940-1960 arası İzmir'de Siyasi Hayat, Ege Üni. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi

b.3.3. Bernard Lewis, Modern Türkiye'nin Doğuşu, 1993, TTK

b.3.4. Engin Berber, Rumeli'den İzmir'e Yitik Yaşamların İzinde, 2002, İzmir

b.3.5. Kemal Karpat, Türk Demokrasi Tarihi

b.3.6. Tarık Zafer Tunaya, Türkiye'de Siyasal Partiler, 1952, İstanbul

b.3.7. Mehmet Önder, Atatürk'ün Yurt Gezileri, 1975, Ankara

b.3.8. Yaşar Nabi Nayır, Balkanlar ve Türklük, 1936

b.3.9. Yusuf Hikmet Bayur, Türk İnkılabı Tarihi Cilt:1, 1940

b.3.10. Behiç Galip Yavuz, Ödemiş'in Tarihi, 1998, Ödemiş

b.3.11. Sina Akşin, Türkiye Tarihi, Cilt:3 ve 4

b.3.12. Atatürk ve T.C. Tarihi, Siyasal Kitabevi, 2003

b.3.13. Ali Cevat Bey, II. Meşrutiyet'in İlanı ve 31.Mart Hadisesi, Haz: F. Reşit Unat

b.3.14. Ülkücü Komando Kampları, Kaynak Yay., 1997, İstanbul

C. Ansiklopediler

c.1. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

c.2. Meydan Laruosse

D. Web Siteleri

d.1. www.mhp.org.tr